

Wolfsmelk

Tragikomedie
in vier bedrijven

door Luc van Balberghe

'Wolfsmelk' werd gecreëerd door De Leiezonnen in Drogen (Gent) op 20 november 2010 in een regie van Beatrijs De Wit met Cathy Van Damme, Sofie Govaert en Annemie De Bock (foto) en Yves Deneir, Paul Cassiman, Eline Dobbelaere, Luc Mortier, Jan Lombaert, Jan Verboven, Thomas Planckaert, Anne Melis, Isabelle en Hélène Descamps, Lotte Lombaert en Mike Van Renterghem.

Opvoeringsvergunning en auteursrechten
uitsluitend te regelen via
luc.van.balberghe@telenet.be

Beste toneelvrienden,

Fijn dat je deze toneelbrochure wilt lezen. Wellicht ontdek je een nieuw, gepast stuk dat je graag zult regisseren, spelen, aanraden...

Wat doe je dan?

Je vraagt een **opvoeringsvergunning** aan de auteur via zijn e-mailadres: luc.van.balberghe@telenet.be.

Bij de aanvraag geef je tegelijk volgende informatie:

- voorziene data van de voorstellingen
- naam/adres en maximum capaciteit van de zaal
- naam van de toneelvereniging
- naam van de regisseur

Indien hetzelfde stuk niet rond dezelfde tijd in die omgeving door een ander gezelschap gespeeld wordt, krijg je normaal gezien onmiddellijk een opvoeringsvergunning. Is dat wel het geval, heeft de eerste aanvrager een vetorecht en moet je in het slechtste geval een jaartje wachten.

Samen met de opvoeringsvergunning krijg je ook het bedrag van de verschuldigde **auteursrechten** voor de tekst meegedeeld. Dit bedrag dient dan

uiterlijk 3 weken voor de première gestort te worden op de rekening van de auteur. Geen enkele organisatie is gemachtigd om in naam van de auteur auteursrechten te innen. Gezien de rechtstreekse contacten tussen toneelkring en auteur zullen de auteursrechten altijd lager zijn dan wanneer ze aan een inningsorganisme betaald moeten worden.

Omdat een toneelstuk een levend iets is, wordt door de auteur nog geregeld gesleuteld aan bestaande teksten. Een toneelbrochure geeft daarom een vrij goed beeld van het stuk, maar als je beslist om het op te voeren, vraag dan **steeds de laatste versie** aan. De bezetting blijft meestal onveranderd, maar de speelduur kan iets langer zijn, sommige situaties of uitspraken geactualiseerd en de karakters iets meer uitgediept.

Een elektronische leesbrochure kan je **gratis aanvragen** bij de auteur. Voor de opvoering moeten geen boekjes aangekocht worden. De opvoeringsvergunning impliceert tegelijk het recht om zoveel prints te maken als nodig voor de acteurs/actrices, regisseur, souffleur en technische ploeg.

Veel leesgenot!

Wolfsmelk

Een groep Hongaarse zigeuners strijkt neer in het dorp. Het zijn kunstmakers met een 'freakshow' die helemaal nep is. De jonge zigeuner Gabor gaat voortdurend weddenschappen aan die 'hij altijd wint'. Hij flirt met elke vrouw, die hij ook 'altijd wint'.

Gitte, de 18-jarige dochter uit café 'Het Vereedelde Voght', wordt op hem verliefd. Hij brengt haar hoofd op hol, maar zondagnacht vertrekken de zigeuners. Gitte gaat met hen mee.

De volgende dag komt aan het licht dat dezelfde groep 50 jaar voordien ook al in het dorp was en toen ook een meisje 'meenam'.

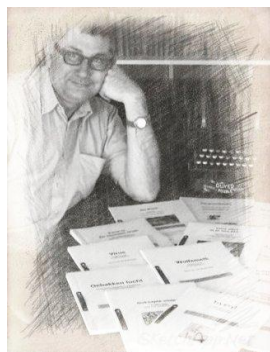
Wat gebeurde er met haar? Kwam ze ooit terug?

Oude verhalen worden opgerakeld, oude wonden open gereten, familiegeheimen ontsluit.

De zigeuners trekken voort, het dorp blijft ontredderd achter.

Maar...

Luc van Balberghe

Personages:

Anna, 70 jaar, kruideniersvrouw; discreet, minzaam; weet veel over iedereen, maar roddelt niet.

Herman, 50 jaar, de dorpsgek, jonger broertje van Anna; loopt en beweegt spastisch, spreekt hortend, vraagt veel aandacht, maar is erg lief en aanhankelijk; door iedereen in 't dorp graag gezien.

Gerard, 50 jaar, de waard van café '*Het Vereedelde Voght*'; jonge weduwnaar met een dochter; kan onbeheerst reageren, zit slecht in z'n vel.

Gitte, 18 jaar, zijn dochter; nog iets te jong voor haar leeftijd, beetje naïef, altijd opgewekt en vrolijk; ontluikend.

De dorpsonderwijzer, 55 jaar; onderwijzer-op-rust; beseft dat hij de intellectueel van het dorp is.

Jean, 40 jaar, loodgieter, '*liever lui dan moe*'.

Kristel, 40 jaar, de vrouw van de dorpsdokter; verbergt haar eenvoudige afkomst, doet nogal bekakt; wil alles van iedereen weten en roddelt er dan lustig op los.

Greta, 50 jaar, 'ouwe vrijster', alleenwonend, vroeg gepensioneerde gemeentebediende, drankverslaafd.

Janosz, 75 jaar, hoofd van de zigeuners. Grote, imposante figuur. Spreekt traag, nadrukkelijk, met diepe stem en een zwaar Duits accent.

Gabor, 25 jaar, zigeuner. Type goedlachse, iets te bijdehante schlemiel.

Twee zigeunerinnen van begin 20.

Eventueel: figuranten die kunnen jongleren, borden draaien, vuur spuwen, rad slagen, flikflakken, viool spelen, monocyclisten, equilibristen, etc...

'Wolfsmelk' is, met meer personages en een uitgebreidere intrige, ook verschenen in romanvorm. Vraag ernaar bij de betere boekhandel of bestel het boek via de grote webshops. Voor een regisseur loont het de moeite dit boek te lezen als voorbereiding van zijn regie.

Decor:

Een dorpsplein in zuiderse sfeer. Niet echt ingeslapen, maar 'er gebeurt nooit wat'.

Links: de kruidenierswinkel met uitstalraam. Op de eerste verdieping is een venster.

Achtergrond: enkele huizen (het gemeentehuis?) met zijstraatjes langs beide kanten.

Rechts: de dorpskroeg 'Het Vereedelde Voght' met sober terrasje, 2 of 3 ronde ijzeren tafeltjes. Op de eerste verdieping een raam dat open kan.

In het midden: een standbeeld met brede sokkel of een fontein met brede rand.

Ergens: Lantaarnpaal met reclamepaneel voor een soort circusvertoning.

Vooraan of bezijden het podium: visueel los van het dorpsplein bevindt zich een neutrale ruimte, de Molenberg, met het zigeunerkamp (3de tafereel van het 3de bedrijf).

Tijd:

Het is zomer.

1ste bedrijf: zaterdag in de late voormiddag

2de bedrijf: Zaterdag in de late namiddag

3de bedrijf: zondag van in de late avond tot tegen middernacht

4de bedrijf: maandagochtend

Hongaarse uitdrukkingen

Asszonyom	mevrouw
Csecsbimbo of mellbimbo:	tepel
Csupsa keblü:	blote borsten
Fantasztikus:	fantastisch
Hihetetlennel:	ongelooflijk
Isten hozott	welkom
Jó napot:	goedendag
Köszönöm érdeklődését:	dank u voor de belangstelling
Köszönöm:	dank u
Nagyserü:	geweldig
Natásvadász, szenzációs:	sensationeel
Semmi:	niets
Szépség:	schoonheid
Szerelmem:	mijn liefste
Szevaz:	vaarwel
Üdvözlünk:	wij heten jullie welkom
Uram	mijnheer

EERSTE BEDRIJF

(Zaterdag, late voormiddag. De zon staat in het Oosten, de schaduwen vallen naar het Westen. Op het terras zitten de onderwijzer en Jean, de loodgieter. De waard staat in de deuropening. Doktersvrouw Kristel arriveert bij de groentewinkel van Anna, die net Greta buitenlaat).

GRETA: Zo, Anna, boodschappen gedaan! Alles bij voor een ketel soep. Maar ik denk dat ik hierover nog maar eerst een portootje ga drinken...

KRISTEL: Zou je dat wel doen?

GRETA: Ha, dag Kristel...

KRISTEL: Dag Greta, dag Anna...

ANNA: Dag Kristel...

GRETA: Waarom zou ik dat portootje niet gaan drinken, Kristel?

KRISTEL: Alcohol... Mijn man zegt...

GRETA: Jouw man! Maar ik heb er geen. Dus...

KRISTEL: Neenee, 't is dat niet. Ik bedoel, mijn man zegt dat alcohol...

GRETA: Dan moet jij maar geen alcohol drinken, wanneer je man daar een probleem mee heeft, hé!

KRISTEL: 't Is niet dat hij er een probleem mee heeft. Hij kan zelf ook best genieten van een borrel. Maar als huisarts kent hij er natuurlijk de gevaren van.

GRETA: Ach, de gevaren... Als je overdrijft, ja. *(Wijst naar het terras aan de overzijde)* Zoals Jean. Sinds zijn vrouw ervandoor is, werkt hij nog nauwelijks. En drinken, ho maar! Hij zal zowat de beste klant van Gerard zijn, denk ik.

ANNA: Da's jammer voor Jean. 't Was altijd zo'n goeie stielman. Zogenaamd loodgieter, maar hij kon alles! Elektriciteit, chauffage, zelfs schrijnwerkerij... Maar sinds zijn vrouw weg is, doet hij niets meer. Hij zit daar maar. En drinkt...

KRISTEL: Tja, het is een tragisch geval, die Jean. Helemaal losgeslagen en op den dool geraakt. *(Tot Greta)* Heeft Gerard je nooit verteld wat er precies fout is gelopen tussen die twee?

GRETA: Gerard?

KRISTEL: Wel ja, de vrouw van Jean woont nu toch bij zo'n flierefluiter uit de stad?

GRETA: Wat heeft Gerard daarmee te maken?

KRISTEL: Als cafébaas hoor je toch wel eens wat... En jullie zijn ten slotte toch, heu... goed bevriend?

GRETA: Dat zal wel, dat hij het een en ander hoort!

KRISTEL: (*blijft hengelen*) Maar jullie verstaan mekaar toch ook goed? Zegt hij dan nooit eens wat?

GRETA: Geen woord! Gerard is een goede kroegbaas. Een echte nog. Ene van de oude stempel en uit het juiste hout gesneden. Horen, zien en zwijgen. Af en toe eens meedrinken om de klanten te stimuleren, maar nooit te veel...

KRISTEL: Men zegt dat Jean regelmatig naar de vrouwtjes in de stad gaat? Hij vertrekt dan heel laat in de avond, wanneer 't al donker is. Dan ziet niemand van het dorp hem...

GRETA: Doet hij dat?

KRISTEL: Naar het schijnt toch. Ik hoor dat vertellen.

GRETA: Ach ja, een man moet er ergens mee naartoe...

KRISTEL: Ik vraag me af wat Gerard doet. Al meer dan twee jaar weduwnaar en nog steeds alleen... Ja, toch?

GRETA: De ene man is daarom de andere niet. En Gerard heeft een dochter... Dat scheelt ook.

KRISTEL: Bedoel je dat die twee...?

GRETA: Neen! Neenee, zeker niet. Maar ik wil zeggen... Hij heeft meer verantwoordelijkheid dan Jean. Gerard heeft nog iets om voor te leven.

KRISTEL: Ik zou het niet kunnen, alleen leven...

GRETA: Dat went wel...

KRISTEL: Zou het jou niets zeggen om een taverne uit te baten? Zoals Gerard, bijvoorbeeld?

GRETA: Ik? Ben je mal? Ik heb mijn hele leven achter een bureau op het gemeentehuis gezeten en nu ik gepensioneerd ben, ga ik zeker geen kroeg uitbaten. Neenee, ik ben er liever af en toe eens klant...

KRISTEL: Overdrijf maar niet! In de voormiddag al porto drinken...

GRETA: Ach, als dat nog niet mag. En ik houd het toch maar bij eentje...

KRISTEL: Tegelijk?

GRETA: Weet je wat? Kom mee! Het is prachtig weer om op 't terras te zitten. Kunnen we wat verder bijkletsen. En zien hoe Gerard nerveus wordt.

KRISTEL: (*bekakt*) Neenee, ik moet nog zoveel lezen. Het blijft altijd maar liggen en er zijn zoveel interessante dingen... Ik heb geen tijd voor een terras of om lang te kletsen. En vanavond moet ik nog met mijn man naar een etentje. Bij professor Duval. Die heeft ons uitgenodigd. Samen met nog enkele intellectuelen. Andere intellectuelen, bedoel ik. Professor Duval, ken je die?

GRETA: Neen, ik ken geen professoren. De enige professor die ik ken is de onderwijzer, daar. Bovendien is die ook al geen professor meer sinds hij gepensioneerd werd. Maar 't is wel een verstandig man, hij zit ook al rustig op 't terras zijn krantje te lezen! (*Wuift naar hem*) Hé, Meester! (*Onderwijzer neemt even de hoed af en groet stijf terug*)

KRISTEL: Jaaa, de Meester! Die dénkt dat hij professor is. Altijd stijf in het pak, langzame hoofdknikjes, volledige zinnen, aanspreken met twee woorden,... Maar je kent hem toch beter, hoop ik?

GRETA: We zijn even oud.

KRISTEL: Dat wil niks zeggen. Ik heb bij hem nog in de klas gezeten. En ik spreek wel eens moeders uit het dorp... Meester zit overal aan, tot hij op de vingers geklopt wordt! Moeders én dochters...

GRETA: Ja, in een dorp zoals hier vertellen de mensen van alles...

KRISTEL: (*geheimzinnig*) Weet je, ik hoorde vertellen, dat Gitte van Gerard van hierover...

GRETA: Die ook al? Het is nog een kind! Ze is nauwelijks 18...

KRISTEL: Neenee, van haar weet ik niets. Die is nog te plat, vrees ik. Maar de vrouw van Gerard...

GRETA: De moeder van Gitte dus? Die is toch al een tijdje overleden?

KRISTEL: Ja, maar het gebeurde dan ook jaren geleden... 't Schijnt dat Gitte niet de dochter van Gerard is...

GRETA: *(kijkt opvallend in richting van onderwijzer. Die beschouwt dit als een nieuwe begroeting en neemt opnieuw de hoed af in haar richting. Probeert zich nog een houding te geven door te roepen)* Ik kom zo, hoor! *(terug tot Kristel)* En jij, lees maar dapper! Zo steek je nog iets op. *(steekt het plein over en zet zich aan een tafeltje)*

GERARD: *(roept naar binnen)* Gitte, een porto!

GITTE: *(van binnen)* Komt eraan!

GRETA: Hahaa, jij weet het al, Gerard! Vaste klanten drinken altijd hetzelfde, hé!

GERARD: Zo is dat, Greta.

KRISTEL: *(tot Anna)* Ze drinkt te veel. Mijn man zegt het ook.

ANNA: Ze is eenzaam...

KRISTEL: Ja, maar daar werkt ze stevig aan!

ANNA: Ja? Is dat zo?

KRISTEL: Natuurlijk, zie je dat zelf niet?

ANNA: Ach, als je zo in een winkel op het dorpsplein staat, dan zie je veel, ja...

KRISTEL: Ze gaat niet alleen voor die porto naar hierover...

ANNA: Ach,...

KRISTEL: Het is toch duidelijk dat ze een oogje op Gerard heeft...

(Gitte komt buiten met een schoteltje waarop een glaasje porto staat en wil het naar het tafeltje van Greta brengen, maar Gerard neemt het van haar over)

GERARD: Kom Gitte, ik zal Greta wel bedienen.

GITTE: Maar,...

GERARD: *(streng)* Geef hier! *(neemt het schoteltje over en zet het neer op de tafel bij Greta)* Zo, een goede slok om de dag heerlijk te beginnen, niwaar!

GRETA: Reken maar! Heerlijke porto, heerlijk weer en heerlijk gezelschap!

JEAN: Dat mag je wel zeggen, Greta! In ons gezelschap verveel je je niet.

GRETA: Ik had het niet in de eerste plaats over jou, Jean!
Trouwens, werk jij ooit? Je zit hier hele dagen...

JEAN: Werken... Pfff,... Degene die dat heeft uitgevonden,....

(Jean dommelt stilaan in. De onderwijzer blijft onverstoort verder zijn krant lezen)

(Aan de andere kant van het plein)

KRISTEL: *(tot Anne)* Heb je gezien hoe Gerard die porto uit de handen van zijn dochter rukte? Anders moet zij altijd voor de bediening zorgen. Een jong meisje, dat trekt klanten aan, zegt hij. Maar als Greta neerstrijkt, dan doet hij het zelf. Hij ziet haar ook wel zitten, denk ik.

ANNA: Hij is weduwnaar, hé. En een man alleen, dat is toch maar niks. Al vind ik dat hij er zich de laatste jaren goed doorheen geslagen heeft. Ook met zijn dochter. Gitte is een mooi meisje, altijd vrolijk en opgewekt. En ze werkt hard. Hij heeft haar goed opgevoed en ze volgt haar vader helemaal. Maar dat blijft natuurlijk niet duren. Op een dag begint ze haar eigen leven. (...) Misschien zouden hij en Greta nog wel bij mekaar passen?...

KRISTEL: Dat bedoel ik dus. Maar Greta als cafébazin? Stel je voor! Daarvoor drinkt ze zelf te veel. Ik vraag me trouwens af waarom ze nooit getrouwd is geweest. Ze is een enige dochter, erfde een eigen huis, heeft een goed pensioen van het gemeentehuis. En een lelijke vrouw is ze nu ook weer niet. Ja, akkoord, ze mist natuurlijk wel een beetje stijl en klasse, maar daar is aan te werken. Eigenlijk... is ze een goeie partij. Zeker voor iemand zoals Gerard.

ANNA: Je weet nooit hoe dingen lopen in 't leven...

KRISTEL: Ik denk dat zij wel een zwaar leven achter de rug heeft. Heb jij een idee wat zij ooit allemaal meemaakte?

ANNA: Neen, ik houd me daar niet mee bezig.

KRISTEL: Of heeft ze misschien een minnaar?

ANNA: Dat zouden dan haar zaken zijn, Kristel.

KRISTEL: Ach, dat is toch niet roddelen! Ik ben alleen benieuwd naar wat vroeger ooit gebeurde in 't leven van sommige mensen. Ik hoorde eens dat haar moeder destijds zou zijn verkracht geweest door iemand van buiten het dorp. En dat zij daarom zo overbeschermd werd, dat ze eigenlijk geen contact kan maken met mannen... Ja, oppervlakkig wel, maar als ze wat te dicht komen,

dan kruipt ze in haar schelp. Heb jij daar ooit iets over gehoord, Anna?

ANNA: Ik was 20 jaar, toen zij geboren werd. Maar in die tijd hoorde je daar niets over...

KRISTEL: Kon toch zijn dat er ooit later nog over geroddeld werd?

ANNA: Roddelen doen we allemaal. Dat gebeurt overal, in elke gemeenschap. Maar elk dorp heeft ook zijn geheimen waarover nooit meer gesproken wordt...

KRISTEL: Blijkbaar, ja... Kom, we gaan eens binnen kijken wat je nog te koop hebt. *(gaat samen met Anna de winkel binnen)*

(Aan de overzijde)

ONDERWIJZER: *(tot Gerard)* Mag ik nog een biertje van u, mijnheer Gerard?

GERARD: Zeker Meester! *(roept naar binnen)* Gitte, biertje voor de Meester!

GITTE: *(roept terug)* Komt eraan!

ONDERWIJZER: Is dat niet vandaag of morgen dat het circus komt?

GERARD: Morgen denk ik. Dan is 't zondag.

ONDERWIJZER: Circussen komen altijd op 't weekend. Jammer. Vroeger, toen ik nog les gaf, kwamen ze in de week al aan. Twee volle dagen hadden ze nodig om de grote tent recht te zetten. De dieren hielpen zelfs mee. Ik herinner me nog hoe de olifanten de masten droegen. Ik ging ik er met de schoolkinderen altijd naar kijken. (...) Twee dagen om de tent op te stellen, pfff... Vandaag komen ze zaterdag aan en breken zondag alweer op. Jammer voor de schoolkinderen dat ze niet een paar dagen eerder arriveren...

GERARD: Dat zou nu geen zin meer hebben, Meester. In de week komt er geen circushond naar kijken. Zelfs op 't weekend verdienen die mensen nog nauwelijks het zout in de soep.

ONDERWIJZER: Echt jammer. Circus heeft iets speciaals. Droom en werkelijkheid. Het uiterste van het menselijke kunnen, en in de verbeelding van de toeschouwers nog altijd ietsje meer dan het in werkelijkheid is.

GERARD: We moeten niet overdrijven, Meester. Als je naar de Olympische Spelen kijkt, dan zie je pas echte artiesten. Daar is een circus maar een flauw afkooksel tegenover.

ONDERWIJZER: Atleten, Gerard. Op de Olympische Spelen zie je atleten, geen artiesten. Dat is nu juist het grote verschil. De artiesten in het circus zullen geen gouden medaille winnen, maar ze doen meer met het publiek dan het in spanning houden.

GERARD: Ha, ja?

ONDERWIJZER: Ja, zeker. Ze amuseren de toeschouwers ook. Dat is zeldzaam in deze tijd. Het circus is illusie. De illusie van de droom. We zien veel meer dan er in werkelijkheid gebeurt. Daarom is het ook van alle tijden en blijft het de mensen aanspreken.

JEAN: *(opent de ogen, slaapdronken)* Komt er een circus?

GITTE: *(komt buiten met biertje en bedient de onderwijzer. Heeft net de laatste vraag gehoord)* Ja, op de Molenberg. Daar is plaats genoeg.

GERARD: Ginds staat een reclamebord. Er zal wel vermeld zijn wanneer ze juist komen.

JEAN: Ho, dàt! Dat is geen circus! Dat zijn rariteiten! Mismaakte mensen en zo... Allemaal boerenbedrog!

ONDERWIJZER: Rariteiten? Daar wil ik meer van weten! *(Krijgt biertje van Gitte)* Dank u zeer, Gitte!

GITTE: Zal ik voor u gaan lezen wat erop staat, Meester?

ONDERWIJZER: Ja, doe dat, Gitte. Dat is heel vriendelijk. *(Lachend tot de anderen)* Daarvoor heb ik destijds dat kind nog leren lezen, zie!

GITTE: *(gaat tot bij het reclamepaneel, met in het midden een hypnotiserende foto van Gabor de jonge zigeuner, en leest hardop)* “Het enige, echte Hongaarse rariteitenkabinet van Professor Janosz!”

GRETA: Ho, ook al een professor! Dat moeten we tegen de vrouw van de dokter zeggen!

GITTE: “Uniek in Europe! Nooit eerder gezien! Slechts één voorstelling in uw dorp: heden zondagnamiddag om 15 uur!”

GERARD: Zo, nu weten we meteen wat en hoe laat, Meester.

ONDERWIJZER: En staat er ook iets meer uitleg bij, Gitte?

GITTE: *(Leest voort)* “Wervelende dansen van superlenige slangenvrouw. Angstwekkende illusionen zoals de Kist van de Dood en de Afschrikwekkende Cirkelzaag. Wereldberoemde Hongaarse waarzegster die met Tarotkaarten uw diepste

geheimen ontsluit en een stralende toekomst voorspelt. Na de voorstelling bezoekt u de uitzonderlijke freakshow: de vrouw met de baard, de jongen met de kreeftenscharen en – nooit eerder vertoond – de levende Siamese Dwergtweeling Bon en Zai. Kijk en geniet van Brenda Boob, de vrouw met de grootste borsten ter wereld! Daal af naar het middelpunt van de aarde! Maak ook kennis met Gabor, die elke weddenschap onverbiddelijk wint!”

JEAN: Pfff,... allemaal boerenbedrog! Dat de mensen daar blijven intrappen...

ONDERWIJZER: Het bestaat, Mijnheer Jean. Er was ooit eens een kermiskraam met een meisje dat je zichtbaar zag veranderen in een vreselijk monster!

JEAN: (*bitter*) Dat doen ze toch allemaal als ze ouder worden?!...

GRETA: Helaba, Jean, zal 't gaan, ja?!

GERARD: Ik hoorde eens dat ze dat met spiegels doen, die truc...

GITTE: (*is terug naar het terras gekomen*) Hmmm, die Gabor... Moet je z'n ogen zien...

GERARD: Zijn de glazen al gespoeld?

GITTE: Ja, papa.

GERARD: Dan is 't goed.

ONDERWIJZER: Jaja, mijnheer Gerard, Gitte is nu 18. Dan begint dat stilaan...

GERARD: Achttien... Het is nog een kind, Meester.

ONDERWIJZER: Maar wel een intelligent kind, mijnheer Gerard. Ik heb zelden een meisje bij me in de klas gehad dat zo hard werkte en zo verstandig was.

GERARD: Dat werken heeft ze van mij, Meester. Het verstand is van haar moeder. Zaliger, helaas...

JEAN: Wat een geluk! (*met een vette knipoog*) Als ze jouw verstand zou gehad hebben...

GERARD: Jouw verstand heeft ze zeker niet, loodgieter!

JEAN: Neen, dat klopt, Gerard. Ik heb het mijne nog, hahaha...

GRETA: En jouw werklust heeft ze ook blijkbaar niet...

JEAN: Werken... werken...

GITTE: Maar toch gloeit er iets in zijn ogen...

GRETA: Laat je niet vangen, meisje! Die zigeuners... In elk stadje hebben ze een ander schatje!

HERMAN: *(komt wild uit een steegje gelopen en steekt spastisch het plein over, luid roepend)* Ze zijn er! Ze zijn er!!

(Anna en Kristel komen weer de winkel uit en kiezen nog enkele groenten uit de bakken op straat)

GITTE: Ha, Herman! Waar kom jij vandaan?

HERMAN: Ze zijn er, ze zij... Van de, de heu.... Ikke... Molenberg... Ze zijn er!

GITTE: Wie is er, Herman?

HERMAN: Allemaal wagens. En vieze mensen... Zizizigeuners...

GRETA: Ho, het circus is gearriveerd, bedoelt hij.

ONDERWIJZER: Dat zijn de mensen van het circus, Hermanneke. Dat zijn lieve mensen, die doen niemand kwaad.

HERMAN: Niemand kwaad... Herman ook lief...

GITTE: Kom Herman, zet je hier maar neer, ik ga een limonaadje voor je halen...

HERMAN: Gitte ook lief... *(zet zich bij Greta)*

GERARD: *(wijst naar het andere tafeltje)* Ga daar zitten, Herman. Daar zitten al de jongens bij elkaar. Je moet niet bij Greta gaan zitten.

KRISTEL: *(tot Anna)* Zie je wel! De plaats naast Greta bewaart hij liefst voor zichzelf.

HERMAN: *(staat recht en gaat bij de loodgieter en de onderwijzer zitten)*

GERARD: *(zet zich zelf bij Greta neer)*

HERMAN: *(logisch redenerend)* Kom hier zitten, Gerard,... Da's hier voor de jongens...

GITTE: *(komt naar buiten met glas limonade)* Hierzie Herman, drink maar eens lekker!

HERMAN: Gitte lief... *(tot de anderen)* Wij gaan trouwen...

GITTE: Ja Herman, maar nu nog niet hé!

HERMAN: Nu nog niet...

(Aan de overzijde van het plein)

KRISTEL: *(tot Anna)* Zo, ik heb mijn voorraadje voor vandaag.

ANNA: Och, nou zit Herman alweer hierover! Hij is zo gek van die Gitte! Ik weet niet hoe ik het hem uit zijn hoofd moet praten... Ik heb al eens gedacht van haar te zeggen dat ze hem geen limonade meer mag geven, maar ze bedoelt het zo goed.

KRISTEL: Ja, 't is een heel kruis dat je meedraagt... Een nakomertje in de familie, zoveel jonger dan jij. Maar je kunt wel je hele leven voor dat broertje blijven zorgen!

ANNA: Het is een lieve jongen. Hij loopt wat rond, maar doet niemand kwaad. En iedereen heeft hem graag... Eigenlijk heb ik er niet zoveel last mee. Hij helpt me zelfs. Met zware bakken en zo. Ongelooflijk sterk, is die jongen.

KRISTEL: Hij bepaalt wel mee jouw leven. Je kunt nooit eens weg zonder hem.

ANNA: Ach, waar zou ik naartoe gaan?

KRISTEL: Je weet nooit... Stel dat je opnieuw kennis krijgt... Dan moet je man hem er maar bij nemen?

ANNA: Dan moet die er Herman maar bij nemen, ja!

KRISTEL: Dat zou nog eens wat zijn, Anna. Dat jij nog eens de grote liefde tegen het lijf loopt... Hoe lang ben je nou al weduwe?

ANNA: Al heel lang... En daarna heb ik altijd voor Herman gezorgd. Ach...

(In de verte klinkt zigeunermuziek met saxofoons, accordeon, violen en tamboerijnen)

HERMAN: *(veert recht, stoot glas limonade om, begint wild te molenwieken met de armen)* Ze komen! Ze komen!!...

(Uit de achtergrond – eventueel vanuit de zaal - daagt een groep zigeuners op. De groep wordt aangevoerd door de oude Janosz die een megafoon in de hand heeft. Hij wordt geflankeerd door twee jonge danseressen met wapperende rokken, opgespannen boezem, lange zwarte haren, grote oorringen, gouden armbanden en een tamboerijn in de hand. Daarachter loopt de jonge Gabor en

de rest van figuranten die muziek spelen en hun kunstjes vertonen. Indien er voldoende artiesten voorhanden zijn, kunnen ze elk om beurt uit de charivari naar voren treden en een nummertje brengen zodat het een kleine circusvertoning wordt.)

JANOSZ: *(roept door megafoon)* Damen und Herren! Morgen, Sonntag, für de eerste keer in dit land, ein wunderbarliches schouwspel, niemals vorher gezien! Kommt allen nach de Molenberg um 15 Uhr und geniet, geniet, geniet! Die erstaunlichste Illusionen! De Kist van de Dood! Besuchen Sie die rariteiten. Ich verspreche, Damen und Herren, niemals... niemals haben Sie solche Phenomäne schon gesehen! *(Danseressen maken rondedans en benadrukken elke zin met de tamboerijn)*

GABOR: Wij heten jullie allen welkom, dames en heren! Üdvözlünk! Wees welkom! Isten hozott! Kom morgen kennis maken met de grootste wonderen van de natuur! Szenzációs! Op de Molenberg boorden wij een put tot in het middelpunt van de aarde. U kijkt er recht tot in de hel! Kom kijken naar de zwartste duisternis, waar de duivel woont! Hihetetlennel! *(tamboerijn)*

JEAN: Pffff, da's gewoon een buis die ze even in de grond geduwd hebben. Je ziet toch niet hoe die gaat. En beneden is 't allemaal zwart...

GABOR: *(tot Jean)* Special voor u, Mijnheer, een buitengewone attractie die u niet mag missen. Nagyserü! Het rariteitenkabinet van professor Janosz stelt voor: Miss Eleonora! Speciaal begiftigd door de natuur. Waar haar zuster er twee heeft, heeft zij er... drie!! Fantasztikus! *(tamboerijn)*

GRETA: Da's iets voor jou, Jean! Jammer dat je maar twee handen hebt.

JEAN: Moet je allemaal niets van geloven, Greta. Hij heeft het gewoon over een kip met drie poten...

GRETA: Zou het?

(Anna en Kristel zijn nu ook dichterbij gekomen)

KRISTEL: Goh, die jonge zigeuner... Wat een stuk!

ANNA: Ja, zigeuners hebben wel 'iets'... Ze binden je aan hen vast met hun ogen...

KRISTEL: Ik word er niet goed van...

GABOR: *(richt zich tot Kristel)* Mevrouw, speciaal voor u brachten wij deze jongeheer voor u mee uit de Balkan. Niemand zag hem ooit eerder in levenden lijve. U krijgt morgen dé unieke kans: Sir Vladiz!

KRISTEL: (*spottend*) Hopelijk heeft hij een stevig kontje... En ogen zoals jij?

GABOR: Sir Vladiz is heel bijzonder! Zijn vader had er maar één, maar hij,... hij... hij heeft er twee! Tweé, mevrouw! U kunt ernaar kijken, u mag eraan voelen... Dit wonder van de natuur!
(*tamboerijn*)

JEAN: Jaja, een hond met twee staarten, zeker?

GABOR: (*onverstoord*) En wat dan te denken van onze andere fenomenen, dames en heren! De vrouw met de baard! (*tamboerijn*) De jongen met de kreeftenscharen! (*tamboerijn*), De vrouw met de grootste borsten ter wereld! Csupasz keblü!! Haar borsten wegen meer dan haar eigen kinderen! (*tamboerijn*) En vergeten we vooral niet, de enige Siamese dwergtweeling ter wereld die nog in leven is: de zusjes Bon en Zai. (*tamboerijn*) Bon en Zai, dames en heren, de ene eet kersen en de andere spuugt de pitten uit! (*tamboerijn*)

(*Gelach aan de tafeltjes*)

GABOR: Maar voor het zover is, wil ik u vandaag toch al het liefdesparfum voorstellen. Het werd samengesteld uit zeldzame bloemen uit de Hongaarse puszta. Volgens een geheime formule hebben alchemisten de geur van deze bloemen verbonden met uw hartstocht. (*Haalt een flesje reukwater tevoorschijn*) Dit parfum weerspiegelt de passie in uw bloed! Hoe groter uw liefde, hoe heerlijker het geurt. Probeert u maar, kom ruiken, kom ruiken! (*Hij ontschroeft het flesje en laat Kristel ruiken*)

KRISTEL: Waaw, wat een geur! Als dat in verhouding staat tot de passie in jouw bloed, dan...

GABOR: (*gaat tot bij Greta*) En u mevrouw, dompel u helemaal onder in dit heerlijke parfum...

GRETA: Ja, zoiets heb ik zelden opgesnoven...

GABOR: (*tot Gerard*) Deze unieke kans kunt u onmogelijk laten voorbij gaan, uram! Voor slechts 10 euro koopt u dit flesje. Geen enkele vrouw zal nog twijfelen aan uw liefdesvuur...

GERARD: Ik? Liefdesvuur?

GRETA: Ja, Gerard,... Zo'n flesje parfum, dat is toch het minste dat je kunt doen?

GABOR: Ziet u niet hoe deze dame smachtend zit te wachten op die ene, grote attentie van u, uram?

KRISTEL: Ja, Gerard, zo'n buitenkansje mag je niet laten liggen!

GERARD: Komaan, dan! *(betaalt met tegenzin 10 euro aan Gabor en krijgt het flesje)*

GABOR: Elke keer dat u de schroefdop eraf haalt en de dame laat ruiken, zal zij bedwelmd zijn door de geur van het liefdesparfum én door uw hartstocht!

GERARD: Amaai, als ik dat maar overleef! Hier Greta, ruik eens. *(Houdt haar het flesje klunzig voor de neus)*

GRETA: Vreemd, ik ruik niets meer...

GERARD: Je lacht me uit!

GRETA: Neen, echt waar! Ik ruik niets. 't Lijkt wel gewoon water...

JEAN: 't Is al gedaan met dat grote vuur, Gerard! Er blijft nog maar een waakvlammetje van over...

GERARD: *(ruikt zelf)* 't Is nog waar ook! *(tot Gabor)* Jij...

GABOR: Meer hartstocht, Mijnheer! Meer passie... Dan komt de geur terug... Geef even hier... *(neemt het flesje over en houdt het onder de neus van Gitte)* Ruik jij eens, schoonheid! En laat je in vervoering brengen door de kracht die mijn zigeunerbloed meevoert...

GITTE: Hmmm, ja hoor, ik ruik het wel!

GERARD: *(neemt het flesje terug over en ruikt zelf, maar ruikt niets)* Ik ruik niets!

JANOSZ: Morgen um 15 Uhr am Molenberg! Komm' dat sehen! Komm' dat sehen!

GABOR: *(dankt voor de belangstelling met diepe buiging)*
Köszönöm! Köszönöm érdeklödését!

JEAN: De oplichter! Hij had die parfum alleen aan zijn vingertoppen en in 't flesje zit gewoon water! Jaja, Gerard, voor 10 euro hartstocht heb je gekocht!

(Muziek. De groep danst het dorpsplein af. Gabor werpt nog een kushandje naar Kristel en geeft een knipoogje aan Gitte. Het licht begint langzaam uit te faden)

GITTE: Waaaw,.... Gabor zélf... Die ógen! *(Doek)*

Einde van het eerste bedrijf

TWEEDE BEDRIJF

(Zaterdag in de late namiddag. De zon staat in het Zuidwesten, de schaduwen vallen naar het Noordoosten. De schoolmeester, Jean de loodgieter en Greta zitten nog altijd op het terras. Greta drinkt nog steeds porto, de mannen hebben elk een conisch Tuborg-glas voor zich staan, dat voor iets meer dan drievierden gevuld is. De twee zigeunerinnen komen tot bij de groentewinkel en kijken naar het uitstalraam. Gabor slentert naar de fontein en gaat op de rand van de sokkel zitten. Zijn houding is schijnbaar achteloos, maar tegelijk houdt hij heel nauwlettend in 't oog wat er gebeurt op 't dorpsplein.)

ZIGEUNERIN 1: Ajuinen, tomaten,... Ik zie geen paprika's? Zouden ze ook look hebben?

ZIGEUNERIN 2: Geen idee. Is maar klein dorp hier. Niet alles te vinden zoals bij ons.

(Anna en Kristel komen buiten. Kristel heeft een doosje eieren gekocht en Anna overhandigt haar nog het laatste wisselgeld)

KRISTEL: Dankjewel Anna. Dat zal wel juist zijn, zo...

ANNA: *(met controlerende blik naar de zigeunerinnen)* Wat zal het zijn voor de dames?

ZIGEUNERIN 2: Look? Is er ook look?

ANNA: Die heb ik niet vers. Een gedroogde streng heb ik binnen nog wel.

KRISTEL: *(mengt zich ongevraagd in het gesprek)* Ja, binnen is het droog...

ZIGEUNERIN 1: *(tot Kristel)* Ho, asszonyom, ik voel het... ik voel het bij u,...

KRISTEL: *(lachend tot Anna)* Hoor je 't? Ze voélt het!

ZIGEUNERIN 1: Het komt in orde, asszonyom! Ik voel het! De toekomst heeft geen geheimen voor mij. Geef mij uw hand, mevrouw. Ik zal u de toekomst lezen!

KRISTEL: Laat maar, die zal ik wel zelf maken, mijn toekomst...

ZIGEUNERIN 1: *(neemt ongevraagd de hand van Kristel vast, plooit de vingers open en merkt het wisselgeld)* Dat ligt in de weg, zo kan ik niets zien... *(ze neemt het geld, geeft het meteen door aan Zigeunerin 2 die het tussen de plooiën van haar kleding laat verdwijnen, en gaat voort met handlezen)* De levenslijn is goed, de verstandslijn hier en daar onderbroken...

KRISTEL: Awel, merci...

ZIGEUNERINI: Hooo, de hartslijn... Ze splitst, er zijn vertakkingen... Er is een man,... Een knappe man,... Er is ook een kind,... Neen, twee kinderen... Of toch niet... Anderhalf... Maar dat kan niet. Een kind en een ongebooren kind...

KRISTEL: *(schrikt)* Hoe?...

ZIGEUNERIN 1: Het kind mocht niet geboren worden... Er was nog een andere man... Maar die is er nu niet meer... Er is rust gekomen... Maar dat blijft niet, asszonyom. De storm steekt weer op.

(Anna schikt wat groenten in bakken en houdt zich discreet op afstand)

KRISTEL: *(maskeert haar verrassing met gespeelde humor)* Storm? De zon schijnt al weken en ze hebben geen slecht weer voorspeld...

ZIGEUNERIN 2: Voorspellingen... De toekomst kan niemand veranderen... Alles staat geschreven... In de lijnen van je hand...

KRISTEL: *(sarcastisch)* En wanneer breekt de storm dan los?

ZIGEUNERIN 1: In je hart stormt het al langer,... Een strijd tussen onvoldaanheid en verlangen... Je zult de strijd verliezen,... Maar er is hoop... En de hemel zal opklaren...

KRISTEL: *(Bang)* Welke strijd verlies ik dan?

ZIGEUNERIN 1: Je wilt iemand anders zijn dan je bent, asszonyom. Je spiegelt je aan een andere wereld... Maar daar hoor je niet thuis. Je kijkt neer op anderen, je bekritiseert iedereen, je óordeelt over iedereen,... Mensen zullen zich van je afkeren... Maar er zal een man komen, een knappe man. Je zult zijn eenvoud ontdekken. Hij zal van jou de vrouw maken die je werkelijk bent... Jullie zullen uit dit dorp weggaan. Ver weg. Maar dat kind,... Het verloren kind... Het zal altijd met je meegaan, asszonyom... Het zit nog in je. In je ziel...

KRISTEL: Nu is het genoeg geweest! Allemaal larie... *(Defensief, tot Anna)* Jij gelooft toch ook niets van die onzin?

ANNA: *(tracht discreet de aandacht van de zigeunerinnen af te leiden)* En willen jullie nog iets anders dan look?

ZIGEUNERIN 2: Tomaten, paprika's,...

ZIGEUNERIN 1: Uien,...

KRISTEL: Dan ga ik maar. Goede zondag nog, Anna. *(exit)*

(Anna bedient de zigeunermeisjes en ze rekenen af. Anna blijft in de deur staan, de meisjes wandelen het dorpsplein af. Gabor slentert tot aan het terras)

GABOR: *(spreekt in 't algemeen tot iedereen)* Jó napot. Wedden? Weddenschappen? Inzet maal twee voor de winnaar. Wie durft?

(Gitte komt lachend buiten gelopen, onmiddellijk gevolgd door een wat stuurse, bezorgde Gerard)

ONDERWIJZER: Wij gokken niet, jongeman.

GABOR: Niet gokken, Uram. Maar wedden, Mijnheer! Iedereen kan winnen.

JEAN: En waarop zou je dan wedden, kwakzalver?

GABOR: *(denkt even na en beslist dan nadrukkelijk)* Ik, ... wedden... Ik wed dat ik jouw glas bier in dat van Mijnheer kan gieten tot het helemaal leeg is en er geen druppel naast valt!

JEAN: Dat is onmogelijk! Ze zijn allebei nog bijna vol!

GABOR: Dat is dan prima, Uram. Dan wed jij dat ik het niet kan. En ik wed dat ik het wel kan. Wie durft er nog wedden?

ONDERWIJZER: *(met de hautaine overtuiging van een wetenschapper)* Dat lukt écht nooit, jongeman!

GABOR: Twee tegen één. Wie wedt er nog mee?

GRETA: Ik. Dat is nu toch echt wel een weddenschap die niemand kan verliezen.

GABOR: *(tegen Gerard)* En jij, Uram?

GERARD: Wat, ik?

JEAN: Wedden, Gerard. Wedden dat hij mijn glas niet helemaal bij dat van de Meester kan gieten zonder een druppel te morsen.

GERARD: Natuurlijk kan dat niet! Hoe kun je nu twee bijna volle glazen in één glas gieten?!

GABOR: Tien euro! Iedereen die wedt, legt hier tien euro. Ik leg voor iedereen ook tien euro.

(Er wordt geld op tafel gelegd)

GITTE: En nu? Hoe ga je dat doen?

GABOR: *(glimlacht breed naar Gitte, gaat naar het tafeltje van de schoolmeester en neemt zijn glas op. Hij giet het bier langzaam over in het glas van Jean. Tot ieders verrassing –ook van de toeschouwers in de zaal!- is op zeker ogenblik het ene glas helemaal vol en het andere totaal leeg, zonder dat er iets naast druppelde. De verklaring is eenvoudig en begrijpelijk vanuit ruimtelijke meetkunde: omdat de glazen conisch zijn, bevindt zich in het bovenste vierde deel evenveel vloeistof als in de onderste drie vierde delen)* Gewonnen!!! Közönöm! Dank u! *(grist het geld bij elkaar en steekt het snel weg)*

GITTE: Hooo, dat is geweldig! *(begint te applaudiseren)*

GERARD: Heee, mijn geld! Mijn tien euro! Da's al de tweede keer dat jij me belazert!

GABOR: Dat was een eerlijke weddenschap, mijnheer!

JEAN: Gewoon oplichting!...

GABOR: Mààrrr... Ik vind jullie allemaal geweldige mensen! *(Tot Meester)* Jij mijnheer, *(tot Jean)* jij en *(tot Gerard)* jij, en *(tot Greta)* jij mevrouw, en... *(tot Gitte)* jij, szépség. Omwille van je schoonheid zal ik een nieuwe weddenschap voorstellen. Dan kunnen jullie allemaal het geld terugwinnen...

ONDERWIJZER: Of we kunnen nog eens alles verliezen... Neen, daar doen we niet aan mee!

GABOR: Neenee! Ditmaal wedden we anders. Ik zet voor elk van jullie 10 euro in. Wie wint, heeft zijn geld terug. Als ik win, houd ik mijn geld en jullie betalen niets.

JEAN: Wat is jouw winst dan?

GABOR: Dan mag ik deze *(knikt in de richting van Gitte)* wonderbaarlijke schoonheid zoenen!

GITTE: Hooooo,... Ik wed direct mee!

GERARD: Gitte! Glazen spoelen!

GITTE: Maar, papa...

GRETA: Laat ze toch, Gerard. 't Is toch maar een spel!

JEAN: En wat is de weddenschap, stukje charlatan?

GABOR: Ik wed... *(kijkt even heel scherp naar Gitte haar bekken)*
Ik wed dat de omtrek van het bovenbeen van de juffrouw géén tien keer groter is dan de omtrek van mijn duim!

GITTE: Hé, dat is niet eerlijk! Als jij verliest geef je gewoon het geld terug en ik krijg geen zoen!

GRETA: Natuurlijk is haar dij tien keer groter dan die duim van hem!

JEAN: Dat geloof ik! Zo'n dik gat heeft ze nu wel niet, maar die duim is toch ook maar niks.

GABOR: Oké, dan gaan we meten. Heeft iemand een lintmeter?

GITTE: Ik! Ik loop er snel een zoeken! *(Gitte gaat naar binnen)*

JEAN: Allemaal oplichterij! Weet je nog, enkele jaren geleden waren er ook twee kwakzalvers die ons trachten voor gek te zetten met hun 'Muur des Doods'...

ONDERWIJZER: Ja, dat was een goeie grap...

GERARD: Grap? Grap? Iedereen was zijn geld kwijt!

GRETA: Hoe zat dat nou weer in elkaar, Jean?

JEAN: Wel, ze hadden op de Molenberg een muur gebouwd in snelbouwstenen. Toen de voorstelling begon, stonden we er allemaal rond. De ene reed rondjes op een zware motor, waarmee hij tegen de muur te pletter zou rijden en nét voor hij de muur ging raken, zou hij van de motorfiets springen, een salto maken in de lucht en aan de achterkant van de muur terechtkomen.

GRETA: En dan, Jean?

JEAN: De andere ging met een zak rond voor geld. Toen iedereen iets gegeven had, begonnen ze te tellen. Het was niet eens genoeg om de kosten aan de motor te betalen, zeiden ze. En de stunt was levensgevaarlijk. We moesten meer geven. Ze gingen terug rond met het zakje. Toen het goed gevuld was, gingen ze allebei op de motor zitten, reden in de richting van de muur, sloegen links af en reden weg... We hebben ze nooit meer terug gezien. De muur heeft er nog een half jaar gestaan, maar ons geld waren we kwijt!

GERARD: Hahahaha,... allemaal jullie eigen schuld! Wie trapt daar nou in!

GRETA: Had jij zonet ook geen tien euro verspeeld, Gerard?

GERARD: Ja, maar dat met die glazen, dat zag er toch echt onmogelijk uit...

HERMAN: *(Komt uit de kruidenierswinkel naar de overkant van het plein gelopen en wijst naar Gabor)* Hij is terug! Hij is terug!!

GRETA: Wie is terug, Hermanneke?

HERMAN: De... de zizizigeuner...

GABOR: Zullen wij ook eens wedden?

HERMAN: Wedden?... Hermanneke wedden...

GABOR: Tien euro inzet?

HERMAN: Tien euro inzet...

GERARD: Héhé...

GITTE: *(komt naar buiten met lintmeter, kordaat)* Niét met Herman!

GABOR: Laat maar! Hij zal het leuk vinden!

GITTE: *(nog strenger)* Niét met Herman, zei ik!

GABOR: Ik dacht te wedden dat hij niet hier was!

ONDERWIJZER: Daar kan hij toch gemakkelijk op wedden, hé Gitte? We zien allemaal dat hij wel hier is!

GITTE: Goed, maar ik zet dan voor hem in!

GABOR: Tien euro! Ik leg hier tien euro op tafel. Wie wedt er mee?

(Iedereen legt er tien euro bij)

GABOR: Tien euro! Wedden voor tien euro!

HERMAN: Tien euro... Wedden...

GABOR: Herman, ik durf wedden dat jij niet hier bent!

HERMAN: Herman is hier, Herman is hier, Hermanneke is hier!!!!....

GABOR: Herman, bist du in Berlin?

HERMAN: Berlin?

ONDERWIJZER: Hij vraagt of je in Berlijn bent, Herman.

GABOR: Ben jij in Berlijn, Herman?

HERMAN: Nee, Hermanneke hier, niet in Berlijn.

GABOR: Als je niet in Berlijn bent, Herman, ben je dan elders?

HERMAN: Ja... jaaa... Herman elders!

GABOR: Als je elders bent, dan ben je toch niet hier, Herman?

HERMAN: Neen, Hermanneke niet hier...

GABOR: *(grist al het geld samen, iedereen kijkt eerst verbaasd, daarna verontwaardigd. Gabor speelt even uitdagend met het geld tussen de vingers. De anderen reageren verontwaardigd, maar Gabor geeft het dan aan Herman)* Hier Hermanneke, je hebt gewonnen!

HERMAN: Gewonnen! Gewonnen!!...

GITTE: *(loopt naar Gabor en geeft hem een klinkende zoen op de wang)* Je bent goed, Gabor!

GERARD: *(vermanend)* Gitte!!

GABOR: Heb je een lintmeter, Gitte?

GITTE: *(trots)* Hier!

GABOR: Goed, jij meet eerst de omtrek van je dij. Daarna meet ik de omtrek van mijn duim. Die moet meer dan tien keer kleiner zijn dan die van je dij. Anders heb ik gewonnen en... *(tuit de lippen)*

GITTE: Hmmm, als 'k nou een hamer had, dan sloeg ik er heel hard mee op je duim zodat die kon opzwellen. *(ze legt de lintmeter rond haar dij, zo'n 10 cm boven de knie)*

JEAN: Hoger meten, Gitte, hoger! Zo hoog mogelijk...

GERARD: Hela, Jean, zal 't gaan, ja?

JEAN: Ach Gerard, zo hoog mogelijk hé, daar is de omtrek toch 't grootst? Dan wint ze die weddenschap zeker!

(Gitte heft haar rok heel hoog op en meet de omtrek van haar dijbeen zo hoog mogelijk. Zelfs haar slipje is heel eventjes zichtbaar)

GABOR: Meet gerust een beetje schuin, Gitte! Dan heb je nog meer...

GITTE: Zesenvijftig centimeter!

GABOR: Dames en heren, ik ga mijn eigen duim niet meten, maar ik laat Gitte de duim meten van deze dame hier (*wijst naar Greta*). Die is alleszins nog dunner dan de mijne. Als de omtrek van haar duim minder bedraagt van 5,6 centimeter, dan hebben jullie de weddenschap gewonnen en is al het geld terug voor jullie. Ik verdubbel zelfs de inzet! (*gooit nog wat 10-eurobriefjes bij op tafel*) Is de omtrek van haar duim meer dan 56 millimeter, dan mag ik juffrouw Gitte zoenen!

GERARD: Héhé, niet overdrijven, jij!

GRETA: Dat is zo gewonnen, Gerard! Welke duim is nu dikker dan 5 centimeter?

GITTE: Meester, wil jij de onafhankelijke scheidsrechter zijn? (*overhandigt hem de lintmeter*)

ONDERWIJZER: Dat zal ik graag doen, juffrouw Gitte! De duim van mevrouw Greta, kan ik niet elke dag meten...

GERARD: Hela Meester, niet profiteren van de situatie, hé!

(*Onderwijzer legt lintmeter rond de duim van Greta, leest omtrek af, kijkt verbaasd, spant het lint vaster aan...*)

GRETA: Auw...

ONDERWIJZER: Het moet zo strak mogelijk, mevrouw Greta. Anders halen we 't niet...

GRETA: Nounou, Meester, zo'n dikke duimen heb ik toch niet...

ONDERWIJZER: (*laat het lint los, het valt op de grond*) Meneer Jean, meet jij eens. Dit klopt niet!

JEAN: Hoe, dat klopt niet? (*staat recht, raapt de lintmeter op en meet de omtrek van Greta's duim*) Wat? 6,8 centimeter!!

ONDERWIJZER: Dat had ik ook!

JEAN: 6,8 maal tien is 68. En hoe groot was de omtrek van jouw...

GITTE: Zesenvijftig! Gewonnen! Yeah!!...

HERMAN: (*uitgelaten*) Gewonnen!... Gewonnen...

GERARD: (*argwanend*) Hela, hola, zo gaat dat niet...

GABOR: (*formeel*) Gewonnen!

GERARD: Als je mijn dochter durft aanraken, vermoord ik je, zigeuner!

GABOR: Alleen maar aanraken? Ik zou haar zoenen, zelfs!

HERMAN: Zoenen, Gitte zoenen... Hermanneke gewonnen...

GERARD: Waag het niet!

GABOR: Ik stel voor dat we een andere weddenschap aangaan.

GITTE: *(teleurgesteld)* Héhéhé, dat is niet eerlijk... Je had gewonnen... En ik dus ook!

GABOR: *(tot Gerard)* Ik wed voor de eer dat jij me helemaal niets zult doen, als ik mijn verdiende winst opneem en Gitte kus!

GERARD: Riskeer het niet! Ik doe je iets...

GABOR: Ik weet zeker dat je me niets doet. Gitte, haal ons eens twee glazen bier!

GITTE: Jaaaa... Ze komen eraan! *(Gitte naar binnen)*

GERARD: En hoe ga je me dan tegenhouden, knaap?

ONDERWIJZER: Hij voelt zich wel heel zelfverzekerd, Mijnheer Gerard.

JEAN: Dat hebben die allemaal! Lefgozers zijn het. Maar voor geen bliksem te vertrouwen...

GITTE: *(terug op met twee glazen bier)* Hier Gabor, twee biertjes...

GABOR: *(gaat tot bij Gerard)* Steek jij de handen even voor je uit.

GERARD *(aarzelt even)*

GABOR: Komaan, gewoon uitsteken. Evenwijdig aan elkaar.

GERARD *(onder druk van de anderen, steekt de handen uit)*

GABOR: Draai ze om, met de handpalmen naar onder.

GERARD *(gehoorzaamt)*

GABOR: Kom Gitte, geef me de glazen aan. *(Hij neemt de glazen bier van Gitte over en plaatst één glas op de bovenkant van elke hand)*

GERARD: *(doet alle mogelijke moeite om ze in evenwicht te houden)*

GABOR: Ik heb gewonnen, Gitte. En hij zal me niets doen!

GITTE: *(verlangend)* Jaaaa,...

GABOR: *(gaat naar Gitte en kust haar langdurig en vol passie op de mond)*

HERMAN: Heeee... Zoenen, Gitte zoenen... Hermanneke gewonnen...

GERARD: Hé klootzak, laat mijn dochter met rust!

GABOR: *(zoent nog even lekker voort en laat dan Gitte los, die duizelt)* En de tweede weddenschap was voor de eer! Vaarwel! Szevaz!

(Met de duimen in de broekzak en de neus in de wind verlaat Gabor fluitend het plein)

GERARD: *(roept hem achterna)* Ik vermoord je! Niemand kust mijn dochter ongestraft!

JEAN: Ik vrees dat het al te laat is, Gerard...

GERARD: Zwijg, jij! He, zigeunerjoch... Kom terug! Dat ik je verrot sla! *(tot Gitte)* Neem die glazen van mijn handen, dat ik tenminste kan bewegen!

GITTE: *(monkelend)* Ik ga eerst binnen even spoelen, papa... *(ze gaat zonder omkijken naar binnen)*

HERMAN: Wij gaan trouwen hé Gitte?...

GITTE: Later, Herman, later...

HERMAN: Ja, later... Hermanneke met Gitte trouwen...

GERARD: Hier!! Gitte!! Kom hier... *(kijkt hulpeloos rond)* Helpt er dan iemand mij toch! Meester?...

ONDERWIJZER: Ik moest maar eens opstappen, dacht ik, mijnheer Gerard. Ik heb hier lang genoeg gezeten vandaag... *(staat recht, groet iedereen en verlaat het plein)*

GERARD: Jean?...

JEAN: Da's werken, Gerard. Niks voor mij...

GERARD: *(Kijkt nog machtelozer naar Greta, maar durft haar niets te vragen. Ze kijkt ostentatief de andere richting uit. Vraagt dan poeslief)* Herman, neem jij die biertjes eens aan...

HERMAN: Herman lust geen bier... Hermanneke alleen limonade...

GERARD: *(kijkt hulpeloos)*

(Het licht gaat langzaam uit. Doek)

Einde van het tweede bedrijf

PAUZE

Paul Cassiman van De Leiezonen in Drogen als Gerard in Wolfsmelk

DERDE BEDRIJF

Eerste tafereel van het derde bedrijf

(Zondagavond. In de verte slaat de torenklok elf uur. Herman is bezig met groentebakken binnen te zetten. Tegen de gevel van het café branden nog slechts enkele lampen, Jean zit nog steeds, uitgezakt, op het terras. Het licht van de lantaren brandt.)

GERARD: *(komt buiten met twee glazen bier)* Hier Jean, nog een laatste. Van het huis...

JEAN: Een laatste?...

GERARD: Ja, 't is tijd om te sluiten, Jean. Gitte is al op haar kamer.

JEAN: Je sluit op zondagavond nogal vroeg, de laatste tijd. 't Is nog maar net elf uur...

GERARD: Voor wie zou ik later moeten openhouden? Eens het wat begint donker te worden, komt hier toch geen volk meer.

JEAN: Ha neen. De mensen komen zo laat niet meer omdat ze weten dat je liever sluit.

GERARD: *(grommelt)* Liever, liever... Op zondagavond blijven de mensen thuis. Daarom sluit ik. En de jonge mensen, die gaan naar de stad. Dit dorp is te saai voor hen. Geen discotheek, niks... Het enige lichtje dat ze hier zien branden, is de lantaren, en daar blijven ze echt niet voor. De lantaren, pfff... Wat hebben ze nu te zoeken in een kroeg zoals de mijne?...

JEAN: Het interieur wat opfrissen, hé Gerard. En moderne muziek draaien. Die schlagertjes, dat is goed voor mensen van onze leeftijd, maar als je daarop blijft inzetten, dan sterft je cliënteel binnenkort uit. Je moet vernieuwen, Gerard. Trendy interieur, en in plaats van pintjes ook cocktails serveren. De naam veranderen! Potvolkoffie jaaa, de naam veranderen, man! 'Herberg In 't Vereedelde Voght' dat is toch helemaal uit de tijd!

GERARD: Die herberg bestaat al meer dan 150 jaar, Jean! En ze heet die hele tijd al hetzelfde.

JEAN: 'Het Vereedelde Voght'! Man, man, man! Hoe bedachten ze het? En dan die oude spelling nog op de koop toe!

GERARD: Er zijn mensen die zich daar door aangesproken voelen. Retro, zoals ze zeggen.

JEAN: Ja, ja. Aangesproken wel. Maar verteren ze ook? Ze wandelen of fietsen voorbij, kijken even vol nostalgie naar je uithangbord en gaan in 't volgende dorp iets drinken.

GERARD: Ik kan toch niet zomaar de naam veranderen! Mijn vader en zijn vader draaien zich om in hun graf, Jean!

JEAN: Geloof me maar, Gerard, die blijven rustig liggen! Als je morgen de zaak niet meer kunt trekken, als je moet sluiten, dan zullen ze 't je kwalijk nemen. En ik ook, trouwens...

GERARD: Pfff... Hoe moet ik volgens jou de zaak dan noemen om meer klanten te krijgen?

JEAN: Dat weet ik ook niet. Noem je etablissement een 'loungebar' of zoiets. Niemand weet wat het woord betekent, maar iedereen wil er zijn. En de rest is dan... voor Gitte. Die zal de jeugd wel aantrekken! Ze zullen met autocars naar hier komen om naar je mooie dochter te kijken, hahaha... Wees daar maar zeker van!

GERARD: (*grommelt binnensmonds*) Gitte, Gitte...

JEAN: (*neemt een goede slok van zijn glas*) Als jij dan toch zo meteen sluit, denk ik dat ik ook nog maar eens naar de stad ga. Daar zijn cafés waar gedanst kan worden. Er zijn ook altijd alleenstaande vrouwen te vinden. Misschien loopt er iets tussen dat me bevalt... 't Wordt stilaan tijd dat er eens een nieuwe vrouw in mijn leven komt, pfff. En hier in 't dorp zal ik ze niet vinden. Anna is te oud, Kristel roddelt te veel, en Greta...

GERARD: Wat is er met Greta?

JEAN: Ach Jean, een man zoals ik, dat is geen spek voor haar bek. Ik heb niets tegen haar, hoor. Ik bedoel alleen maar, geef dat nu toe, zoveel vrouwen bewegen er hier in 't dorp niet echt meer...

GERARD: (*mijmerend*) Voor beweging moet je in de stad zijn, ja... Hier in 't dorp bewegen alleen de bladeren van de bomen. En dan moet het al stevig waaien...

JEAN: Ga je niet mee, Gerard? Jij bent toch ook alleen?

GERARD: Ach,...

(*na korte stilte*)

JEAN: Hoe lang is Sonja nu al overleden?

GERARD: Dat moet stilaan zo'n twee jaar zijn, denk ik... 't Is niet gemakkelijk geweest, al die tijd...

JEAN: En dan Gitte nog... Gelukkig is het een meegaand kind.

GERARD: Zeg dat wel! Altijd vrolijk, gehoorzaamt goed, werkt hard, en... ze 'kijkt' nog niet rond.

JEAN: Hoewel, als ik zie hoe haar oogjes glinsterden toen die zigeuner haar kuste...

GERARD: (*ontkennend*) Och, dat betekent niets!

(*korte stilte*)

JEAN: Is ze deze namiddag naar de voorstelling gaan kijken?

GERARD: Ze wilde dolgraag gaan, maar op zondagnamiddag is het te druk voor mij alleen... Gelukkig viel het hier nogal mee vandaag. Ik heb haar dan toch maar laten gaan. Zo heeft het kind ook eens een ontspanning.

JEAN: Viel het spektakel haar mee, buiten die jonge zigeuner? Of heeft ze naar de rest niet gekeken?

GERARD: Ze is nog erg jong, Jean. Het kriebelt nog niet. Voor haar is dat circus alleen maar amusement. Gelukkig begrijpt ze nog niets van jongens.

JEAN: Denk je dat? Zo'n meid voelt en begrijpt veel meer dan vaders denken. En tegen jou zal ze 't niet komen vertellen. Geloof dat maar vast niet!

GERARD: Gitte... Als je ziet hoe speels ze nog omgaat met Herman van hierover, dan kan ik niet geloven dat ze al rijp is voor een echte man.

JEAN: Maar ik zag ook hoe ze begon te stomen toen die zigeuner in haar ogen keek!

GERARD: Pfff, ze ging alleen maar kijken naar de show, daar ben ik zeker van.

JEAN: Ik vraag me af of zo'n avondse show nog iets is voor jonge mensen zoals Gitte. Wie gaat daar in deze tijd nu nog naartoe?!

GERARD: Ja, dat vraag ik me soms ook af. En toch...

JEAN: Zouden ze wat succes gehad hebben hier?

GERARD: Er was weinig volk, zei Gitte...

JEAN: Dat verwondert me niet! Allemaal oplichterij, dat is het! En bovendien, zo'n klein circus, dat is toch helemaal uit de tijd. Wat je op tv ziet en op het internet, kan je in zo'n tent op een dorpsplein nooit evenaren!

GERARD: 't Heeft ook met sfeer te maken, denk ik. In een echt circus ruik je de paarden, je ziet de mensen zweten, het zagemeel

kruipt in je neusgaten... Dat heb je allemaal niet wanneer je naar tv kijkt. De Meester heeft daar gelijk in.

JEAN: Daarom blijven we juist thuis, Gerard! Alles wat je daar opsomt, dat kunnen we nu juist allemaal missen, hahaha. Paardenstank, zwetende lijven, zagemeel in je neus... Pfff!

GERARD: Vergelijk het met een café, Jean. Jij kunt toch ook thuis een biertje drinken? Maar je komt naar hier voor de gezelligheid, de sfeer...

JEAN: Ja, hallo! Zie je mij thuis al een biertje drinken? Daar ben ik helemaal alleen. Helemaal alleen, verdomme...

GERARD: Voilà, en daarom gaan mensen ook naar het circus.

JEAN: Een aap en een blinde hond... Dat heeft iedereen toch al lang gezien! Ze vernieuwen niet op tijd, die kleine circussen. En dan gaan ze dezelfde weg op als jouw café, Gerard...

GERARD: Ja, je zegt dat wel,... Iedereen heeft dat al lang gezien, maar jonge mensen zoals Gitte hebben dat nog nooit gezien. Toch niet in het echt. Voor hen is het allemaal nieuw...

JEAN: Alsof jonge mensen daarvan wakker liggen! Die hebben computers en games en spelletjes. Sommigen lopen al te vrijen van als ze 14 zijn... Die vallen niet omver van een paar zigeuners.

GERARD: Gitte nog wel...

JEAN: Jaja, van één zigeuner dan... Hahahaha.

GERARD: Ach, morgen zijn ze weg. Dat waait zo weer over...

(na korte stilte)

JEAN: En, heu... heeft ze niks in de gaten!

GERARD: Niks in de gaten?

JEAN: Tja, je weet wel... *(knipoogt)*

GERARD: Wat wil je zeggen, Jean?

JEAN: Doe niet zo onschuldig, Gerard! Het halve dorp weet het... Je doet toch niets fout?

HERMAN: *(heeft net de laatste groentebak binnen gezet en wuift naar de overzijde)* Dag Gerard! Dag Jean,...

JEAN: *(wuift terug)* Dag Hermanneke...

GERARD: *(blijft even in gedachten verzonken)*

HERMAN: Herman nu slapen,... *(herhaalt)* Dag, Gerard!

GERARD: *(toonloos, afwezig)* Slaap wel, Herman...

HERMAN: Nog eerst in bad... En tanden poetsen,... Hermanneke dan slapen...

ANNA: *(komt naar buiten)* Stil Hermanneke, er slapen al mensen! Kom vlug binnen!

HERMAN: Mensen slapen... Hermanneke stil zijn... Stttt... *(volgt Anna naar binnen)*

JEAN: Is toch ook een kruis, zo'n jongen. Die is even oud als jij, Gerard. En Anna zorgt al haar hele leven voor haar jonger broertje... 't Is een zware erfenis die ze kreeg van haar ouders! Stel je maar eens voor dat Gitte...

GERARD: Wat wil je zeggen, Jean?

JEAN: Wel, stel maar eens voor dat Gitte ook zo is. En je blijft dan alleen met haar achter...

GERARD: *(dringt aan)* Wat wil je zeggen, Jean? *(verduidelijkt)* Wàt weet het halve dorp?

(Er ontspint zich een vertrouwelijk gesprek onder mannen, met veel korte stiltes. Er wordt meer gesuggereerd dan gezegd, maar voor iedereen is duidelijk wat bedoeld wordt).

JEAN: Komaan, Jean! Jij en Greta! Waarom moet Gitte iedereen bedienen, behalve Greta, want dàt doe je zélf? Waarom sluit jij op zondagavond je kroeg al om 11 uur? En hoe komt het dat je dan soms om 4 uur 's morgens nog op straat loopt? Waar ben je dan geweest, Jean?

GERARD: *(gepikeerd)* Dat zijn toch mijn zaken, zeker?!

JEAN: Ja natuurlijk, Gerard. En Greta is een pronte vrouw. Ze is bovendien vrij. En jij ook. Waarom dan niet, hé?

GERARD: *(verwonderd, beetje angstig)* Dus, iedereen weet het?

JEAN: Dit is een dorp, Gerard! Hier blijft niets verborgen! Een kruidenierswinkel, een stamcafé,...

GERARD: Hela! Als Anna al iets zou weten, dan zwijgt ze zoals een goudvis. Daar steek ik mijn hand voor in 't vuur. Die roddelt nóóit. Van mij hoor je ook niets over iemand anders. En van Greta ook niet. Toch niet over ons.

JEAN: Anna roddelt niet, neen. Jij ook niet. Maar de mensen komen hier en hiertegenover wel samen. Ze ontmoeten er elkaar en praten dan. Ze zien dingen, horen dingen en... vertellen dingen. Sommigen vertellen zelfs wat ze niét weten...

GERARD: De mensen... Sommigen... Wat heb je daar nu aan? Wie zijn 'dé mensen', wie zijn 'sommigen'?

JEAN: Dat vraag jij mij? Wie is de grootste roddeltante van het hele dorp, Gerard? Als je dat zelf niet weet?

GERARD: Die paradepop van de dorpsdokter? Kristel?

JEAN: Precies!

GERARD: Pfff, de trut! Goed getrouwd, een beetje intellectueel doen, nu en dan eens een naam noemen van een onbekende Rus die een boek geschreven heeft en waarover zij in de krant iets las... En voor de rest zich bemoeien met het leven van iedereen hier.

JEAN: Ze komt zichzelf elke dag tegen, vrees ik. En dan schaamt ze zich voor haar leegheid. Al haar geroddel en gestook is niets anders dan het verbergen van haar frustraties, Gerard. Wat ze over mij al allemaal rondstrooide,... Je gelooft je oren niet! Maar zelf staat ze op springen voor de eerste de beste man die haar wat aandacht geeft.

GERARD: (*in gedachten*) Hoelang doet het al de ronde?

JEAN: Wat?

GERARD: Van Greta. En mij...

JEAN: Al enkele jaren...

GERARD: Zo lang al? Toen leefde Sonja nog!...

JEAN: Gerard, doe je nu niet heiliger voor dan de paus!... We zijn toch allemaal mannen!

GERARD: (*gelaten*) Ja...

JEAN: Het dorp wist het immers ook van Sonja en de Meester,...

GERARD: Zelfs dàt?! En Gitte?

JEAN: (*schrikt*) Wat, Gitte?

GERARD: Weet zij het ook?

JEAN: Ik denk het niet. Zij is nog jong. Nog niet van de wereld... Ze denkt zelfs dat Herman met haar wil trouwen...

GERARD: Ooit zal ook zij alles te weten komen... Dat de Meester...

JEAN: Dat hij eigenlijk haar vader is, Gerard? Zoals 'ze' hier in 't dorp wel eens fluisteren?

GERARD: *(tracht het gegeven te vermijden)* De mensen zeggen zoveel, Jean. Allemaal jaloezie! *(Na korte stilte)* De verwekker is niet altijd de vader, Jean! De échte vader is degene die 's nachts wakker wordt als een kind ziek is, die samen met dat kind huiswerk maakt, die er alles voor doet en dan als dank moet horen dat hij toch maar een lul is,... Die zelfs dat niet eens erg vindt...

JEAN: *(drinkt zijn biertje leeg)* Ik denk dat ik nu toch maar eens naar de stad ga,...

GERARD: Is goed, Jean. Dan kan ik hier alles afsluiten. Tot morgen!

JEAN: *(staat op)* Tot morgen, Gerard. En denk eraan: geneer je voor niks. Je doet niemand kwaad. (...) Ze roddelen toch achter je rug, Gerard! *(steekt het plein over en exit)*

GERARD: *(staart Jean na)* Die zegt het tenminste in mijn gezicht... (...) De achterbakse krenge, ... *(ruimt de tafeltjes af, zet de stoelen er tegenaan en gaat binnen. De lichten aan de gevel van het café doven. Even later komt Gerard terug naar buiten. Hij heeft een jas aan en een pet op, diep over de oren. Tast nog even in de zak voor hij zachtjes de deur achter zich dichttrekt)* Mijn sleutels? Oké, ik heb ze. *(Hij sluipt heel even weg van de deur, kijkt schichtig links en rechts, maar haalt dan de schouders op)* Pfff, ze roddelen toch achter je rug, Gerard!... *(stapt met opgeheven hoofd door en verlaat het plein.)*

Tweede tafereel van het derde bedrijf

(Terwijl Gerard het marktplein verlaat, speelt op de achtergrond zachte vioolmuziek, zigeunermelodieën. Op het licht van de lantaren na, is het plein redelijk duister. Gabor komt op met een duwkarretje waarop opgehaalde reclamepanelen liggen. Hij gaat naar de lantaren en maakt de panelen los. Gaat even uitrusten op de rand van de fontein en rookt een sigaret. Staat op, raapt een steentje van de grond en mikt ermee naar het raam boven het café. Nog een tweede en een derde steentje. Dan gaat boven het licht aan en schuift het gordijntje open)

GITTE: *(trekt in nachtpou het venster open. Verbaasd en tegelijk verheugd, op fluisterton)* Gabor!

GABOR: *(praat ook fluisterend)* Sliep je al?

GITTE: *(verlegen)* Een beetje...

GABOR: Je bent mooi als je pas ontwaakt...

GITTE: *(nog meer verlegen)* Dat heeft nog nooit iemand tegen me gezegd...

GABOR: Heeft iemand je al ooit zien ontwaken?

GITTE: Hihi, neen. Ik denk het niet... Ja, papa. Maar die let daar niet zo op...

GABOR: Elke morgen, als de zon opkomt boven de puszta, wil ik zien hoe jij ontwaakt. Ik wil zien welke schoonheid die dag mijn leven de moeite waard maakt...

GITTE: Ho, Gabor...

GABOR: *(haalt een klein fototoestel tevoorschijn)* Glimlach naar me, schoonheid! Ik leg die voor eeuwig vast en zal er elke dag van genieten...

GITTE: Jouw ogen, Gabor, die zijn zo... Die staan in mijn geheugen gebrand...

GABOR: *(maakt een foto van Gitte in het venster)* Trek dat kleedje omlaag, szépség! Onze vrouwen tonen altijd hun schouders! Ik kan niet genoeg foto's van je maken. Je windt me zo op!

GITTE: *(trekt preuts de mouwen omlaag zodat haar schouders zichtbaar worden)*

GABOR: *(maakt ondertussen foto's)* Heb je mooie tepels? Mellbimbo? Toon me je tepels, schoonheid. We vertrekken straks. Ik mag dat beeld niet gemist hebben...

GITTE: Mijn tepeltjes? Ik... ik durf niet...

GABOR: Er is niemand die ons ziet!

GITTE: (*triest*) Ga je weg, Gabor?

GABOR: Om kwart voor middernacht rijden we door!

GITTE: Naar het volgende dorp?

GABOR: Malle meid! Naar Hongarije, ja!

GITTE: En komen jullie nog ooit terug?

GABOR: Wie weet... Over vijftig jaar misschien...

GITTE: Zó lang?!

GABOR: Wij gaan naar waar de wind waait. We leggen ons op de vleugels van de wind en reizen mee. We weten nooit waar we terechtkomen. De hele wereld is onze achtertuin...

GITTE: Dit dorp vind ik soms al groot...

GABOR: Dit dorp is klein, Gitte. De huizen zijn er klein, vooral de mensen zijn er klein,...

GITTE: Ik weet het...

GABOR: Kom, toon ze me nu...

GITTE: De mensen?

GABOR: Je tietjes,...

GITTE: Ik,... (*ze wriemelt wat aan haar nachtopon*) Ik... ik durf niet...

GABOR: Ik wil hun beeld meenemen, schoonheid! Mee naar Hongarije. Meenemen, over de hele wereld,...

GITTE: Wacht! (*Ze sluit het raam en de gordijnen. Boven gaat het licht uit. Na korte tijd verschijnt Gitte in de deuropening met een rugzakje. Ze trekt de deur zachtjes achter zich dicht en loopt recht naar Gabor die haar in zijn armen opvangt*)

GABOR: Kom mee, weg van die lantaren...

GITTE: Waar naartoe dan?

GABOR: Ik zal je leren de sterren zien...

(Ze trekken zich wat terug in de duisternis en beginnen hartstochtelijk te zoenen)

GITTE: De sterren... Wil je ze zien?

GABOR: Ik zie ze, zelfs als ik mijn ogen sluit.

GITTE: Neen, maar wil je ze zien?

GABOR: Wie?

GITTE: Mijn tepels. Mijn borsten...

GABOR: Je méént het?

GITTE: Wil je eraan voelen? Aan likken? Aan knabbelen?

GABOR: Szerelmem...

GITTE: Wil je elke morgen zien hoe mooi ik ben als ik wakker word?

GABOR: *(ontroerd)* Gitte...

GITTE: Ik ga met je mee Gabor! Mee naar je woonwagen. Mee naar Hongarije. Mee door de wereld. Mee met jou... Voor altijd!

GABOR: *(is heel even nog ontroerd. Zegt dan kordaat:)* Kom! *(Neemt haar op en zet haar op zijn karretje. Samen rijden ze het dorpsplein af. Boven de kruidenierswinkel worden de gordijntjes dichtgetrokken en gaat het licht aan. Er is echter niemand te zien. Er speelt zachte vioolmuziek met zigeunermelodieën).*

Derde tafereel van het derde bedrijf

(Dit tafereel speelt zich af in het zigeunerkamp. Het tijdstip van de actie is net na het moment waarop Gabor met Gitte het marktplein verliet. Beide zigeunerinnen laden allerlei gerief in een grote, rieten reiskoffer. De kunstmakers die in het charivari van het eerste bedrijf mee opkwamen, lopen wat over en weer met materiaal. Het is duidelijk dat ze de circustent afbouwen en het kamp opbreken. Janosz zit een beetje afzijdig en speelt uiterst zacht op zijn viool. Indien de acteur die Janosz vertolkt, geen viool kan spelen, streelt hij alleen maar het instrument en tokkelt af en toe met de vingertoppen een zachte klank uit de snaren. De hele scène verloopt in alle stilte, het is immers al laat op de avond. Ook de dialogen worden allemaal met zachte stem uitgesproken, bijna gefluisterd)

ZIGEUNERIN1: Het was maar een matige opkomst, deze namiddag...

ZIGEUNERIN2: Het is de laatste tijd bijna altijd matig...

ZIGEUNERIN1: Waar is de tijd dat we voor een volle tent speelden...

ZIGEUNERIN2: Dat de mensen stonden aan te schuiven om binnen te mogen...

ZIGEUNERIN1: We hadden vooraf kunnen weten dat er bijna niemand naar de voorstelling zou komen kijken.

ZIGEUNER2: Hoezo? We deden toch alles wat we konden? Een charivari op het dorpsplein, we hingen affiches op, we plaatsten reclameborden, Janosz kondigde het programma aan...

ZIGEUNERIN1: *(bedenklijk)* Ja, Janosz...

ZIGEUNERIN2: Gabor voerde zijn weddenschappen uit en verleide alle vrouwen... Dat werkte altijd al! Alleen vandaag niet...

ZIGEUNERIN1: Er wonen bijna geen mensen in dit dorp. Dat is het.

ZIGEUNERIN2: Waarom kwamen we dan naar zo'n afgelegen boerengat?

ZIGEUNERIN1: *(zucht)* Janosz is de baas.

ZIGEUNERIN2: Die weet toch ook dat hier haast niemand woont?

ZIGEUNERIN1: Ja... Ja, dat wist hij.

ZIGEUNERIN2: Waarom dan?

ZIGEUNERIN1: Veel jaren geleden moet hij in een groep gezeten hebben die hier ook kwam. Toen waren de voorstellingen een succes... Maar tijden veranderen.

ZIGEUNERIN2: En toch?

ZIGEUNERIN1: Janozs leeft in het verleden.

ZIGEUNERS2: Ja, steeds meer zelfs...

ZIGEUNERIN1: Je weet ook hoe koppig hij kan zijn. We moesten en zouden in dit dorp spelen. Resultaat: semmi, niets!

ZIGEUNERIN2: Ik begrijp soms Janosz niet. We vormen samen een groep, hij heeft de leiding, oké... Maar soms is hij in gedachten zo ver weg. Het lijkt dan dat het hele circus hem niets meer kan schelen. Kijk hem daar nu... Telkens hij zich wat afzondert met zijn viool, vertoeft hij in een heel andere wereld.

ZIGEUNERIN1: Janosz is niet gelukkig. Ik merk het al langer.

ZIGEUNERIN2: 't Is precies alsof hij wegwijnt...

ZIGEUNERIN1: Hij mist een vrouw. Een man moet een vrouw hebben. Een man moet af en toe eens man kunnen zijn. Hij moet de duivels kunnen loslaten, het vuur laten woeden zoals de wind over de taiga. (...) Janosz is al zijn hele leven alleen. Alleen met zijn viool...

ZIGEUNERIN2: (*plagerig*) Zou hij geen partij zijn voor jou?

ZIGEUNERIN1: (*plaagt terug*) Of... voor jou?

ZIGEUNERIN2: Nee, dank je. Hij zou bijna mijn grootvader kunnen zijn! Dan nog liever Gabor! Maar die flirt te veel... Die jongen is bijna een circus op zichzelf.

ZIGEUNERIN1: Wat moeten wij dan aanvangen, als er geen circus meer is?

ZIGEUNERIN2: We mogen het circus niet opgeven. Niet loslaten!

ZIGEUNERIN2: Ja, je zegt dat wel... Maar zoals de laatste tijd... Zo kan het toch ook niet verder.

ZIGEUNERIN1: Ik zeg dat, ja...

ZIGEUNERIN2: Zie jij dan nog een oplossing?

ZIGEUNERIN1: We moeten meer naar de massa gaan. Of het hele programma uitverkopen aan een sponsor zodat de mensen gratis kunnen komen.

ZIGEUNERIN2: (*moedeloos*) Gratis... Pfff... Mensen die gratis ergens naartoe mogen, hebben geen waardering voor wat je doet. Ze moeten het zelf iets waard vinden. Anders betekent het niets...

ZIGEUNERIN1: De fenomenen moeten we achterwege laten. De mensen hebben vandaag al veel meer gezien, dan wij hen kunnen tonen. Die kip met drie poten, pffff... Dat is helemaal uit de tijd! We moeten sterke nummers brengen. En zorgen dat we op televisie aandacht krijgen. Als je vandaag niet op het scherm geweest ben, dan besta je niet.

ZIGEUNERIN2: Heb je daar al eens met Gabor over gepraat?

ZIGEUNERIN1: Nog niet...

ZIGEUNERIN2: Waarom niet? Hij is de enige van de groep die het circus zou kunnen redden.

ZIGEUNERIN1: Ik weet niet waarom. Misschien ben ik wel bang dat hij dan alleen verder gaat.

ZIGEUNERIN2: Gabor? Alleen?

ZIGEUNERIN1: Gabor is bekwaam. Iemand met zijn talenten kan in elk circus terecht. Hij heeft ons niet nodig. Wij hem wel.

ZIGEUNERIN2: Waar is hij trouwens?

ZIGEUNERIN1: Hij haalt de reclameborden op in het dorp.

ZIGEUNERIN2: Ik hoop maar dat hij tijdig terug is. Het is al half twaalf...

JANOSZ: (*verrassend*) Gabor is op tijd terug. Hij is altijd... op tijd.

ZIGEUNERIN2: Stel dat hij te laat is? Dan moeten we zonder hem vertrekken. Dat kunnen we niet. Hij is onmisbaar. Het hele programma is rond hem gebouwd.

ZIGEUNERIN1: Dat is juist. Als hij er niet is, moeten we wachten. Dan vertrekken we maar later!

JANOSZ: (*formeel*) Om kwart voor middernacht! We vertrekken om kwart voor middernacht.

ZIGEUNERIN1: (*sarcastisch*) Ja, om de weerwolven voor te zijn!

JANOSZ: Om de weerwolven voor te zijn!

ZIGEUNERIN1: Weerwolven bestaan niet, Janosz. Dat is een mythe. Van vroeger.

JANOSZ: Um ein Viertel vor middernacht, sagte ich. Wie mein Vater, und mein Grossvater... En die zijn vader en zijn grootvader... Tradities zijn belangrijk voor ons!

ZIGEUNERIN1: Oké, om kwart voor middernacht dan maar.

ZIGEUNERIN2: En Gabor dan?

JANOSZ: *(dominant, zelfverzekerd)* Gabor kommt an der Zeit. Wie immer. Gabor komt altijd... op tijd.

(Het gesprek valt stil. De zigeunerinnen doen voort met opruimen en inladen. Ze vouwen ook samen lakens op. Janosz verdwijnt opnieuw in zijn droomwereld met zijn viool. In de verte is ondertussen Herman al een tijdje opgedaagd. Hij houdt het kamp met kinderlijke verwondering in het oog, maar durft niet naderen. Janosz merkt hem op en nodigt hem met een haast onmerkbare, maar bemoedigende glimlach uit om te naderen. Herman komt schoorvoetend dichterbij. Janosz klopt met zijn vrije hand op de plaats naast zich en Herman zet er zich bij. Hij zegt geen woord, maar toont mimisch hoe gewaardeerd en hoe gelukkig hij zich voelt. Dan wijst hij verlegen naar de viool en vraagt)

HERMAN: Muziek?...

JANOSZ: Ja, muziek...

HERMAN: Viool?

JANOSZ: Ja, viool... Muziek, viool... Zigeuners spreken mit muziek... We kommen überall und wir hören overal muziek. We hebben die altijd vertaald en zo ontstond onze eigen muziek. (...) Overal ter wereld verstaan zigeuners mekaar's muziek. Wij praten met muziek...

HERMAN: Praten... met viool... Viool kan praten?

JANOSZ: Ja, mit viool... Die viool spreekt... Ich spreche mit de viool... Ze praat, lacht, vloekt, fluistert, huilt, zucht...

HERMAN: Hermanneke... graag muziek...

JANOSZ: Jij ook eens muziek spelen, Herman?

HERMAN: *(blij verlangend)* Herman ook muziek spelen... Met viool spreken...

(Janosz geeft zijn viool aan Herman die ze zoals een kostbaar kleinood met de grootste omzichtigheid aanneemt. Met één hand achter Herman om, legt Janosz zijn vingers op de snaren en met de andere hand gaat hij er even met de strijkstok over)

HERMAN: *(stralend)* Herman... viool... muziek...

JANOSZ: *(teder, bemoedigend)* Jij... jij hebt ook zigeunerbloed, jij!... *(Hij neemt de viool terug en speelt heel zachtjes een wiegeliedje. Herman nestelt zich tegen hem aan, sluit de ogen en valt lekker knus in slaap. Janosz speelt onverstoorbaar voort en hij geniet zichtbaar)*

(Na korte tijd)

ZIGEUNERIN1: *(nerveus)* Als hij te laat is, dan wachten we. En daarmee uit. Weervolgen! Laat me lachen!

JANOSZ: Wie spät ist es schon? Hoe laat...?

ZIGEUNERIN2: Half twaalf...

JANOSZ: Dan heeft hij nog tijd.

(Van het gesprek is Herman wakker geworden, kijkt verdwaasd om zich heen en staat zwijmelend recht)

JANOSZ: Ga jij ook maar naar huis, Herman. Weiter schlafen... In je bedje.

HERMAN: Ja, Hermanneke slapen... *(Hij wandelt weg in de nacht. Janosz geeft nog een afscheidsstreepje muziek met de strijkstok. Het blijft stil daarna. De zigeunerinnen ruimen voort op)*

ZIGEUNERIN1: *(plotseling, zacht)* Kijk... *(knikt met haar hoofd in de verte. Gabor komt er aangewandeld)*

ZIGEUNERIN2: Gabor!

ZIGEUNERIN1: Eindelijk! Oef...

ZIGEUNERIN2: Nog vijf minuten, en...

JANOSZ: Gabor ist immer an der Zeit. Altijd... op tijd.

(Gabor blijft op enige afstand van het gezelschap stijf staan. Hij zegt geen woord. Beweegt niet. Wacht af)

ZIGEUNERIN1: *(ongerust)* Gabor?

(korte stilte)

ZIGEUNERIN2: *(met nadruk)* Gabor??

(Gabor kijkt achterom, strekt uitnodigend de hand uit en Gitte komt zoals een zwevende geestesverschijning in haar nachthemd)

aangewandeld tot bij Gabor. Beiden wachten. Janosz geeft een strijkje muziek. De zigeunerinnen nemen het laken op dat ze aan 't vouwen waren, bekijken mekaar, kijken afwachtend naar Janosz. Haast onmerkbaar geeft hij hen een instemmend hoofdknikje. Ze dansen tot bij Gitte en draperen het laken rond haar zoals een bruidskleed met lange sleep. Janosz speelt een weemoedig stukje muziek. Gabor legt zijn arm om Gitte en samen gaan ze weg naar zijn woonwagen. Doek.)

Einde van het derde bedrijf

VIERDE BEDRIJF

(Maandagochtend rond halftien. De zon staat weer in het Oosten, de schaduwen vallen naar het Westen. Anna veegt het trottoir, ze heeft net haar winkel geopend.)

KRISTEL: *(komt voorzichtig tot bij Anna)* Anna?

ANNA: Ha, goeiemorgen Kristel. Wat zal 't zijn?

KRISTEL: Heu, ik heb eigenlijk niets speciaals nodig, Anna,... Ik...

ANNA: Ho, je kwam toevallig voorbij?

KRISTEL: Nu ook weer niet echt toevallig,... Ik wou je even spreken?

ANNA: Dat klinkt ernstig, zeg!

KRISTEL: Neenee, zo zwaar is 't ook niet. Gewoon, eergisteren die zigeunerinnen... Ze wilden absoluut mijn hand lezen,...

ANNA: Ja,...

KRISTEL: Hoorde je wat ze allemaal voor onzin vertelden!

ANNA: Eigenlijk niet zo... Ik lette niet echt op. Ik denk dat ik bezig was met de groenten hier wat schoon te leggen...

KRISTEL: Maar je hoorde toch wel iéts?

ANNA: Ja, ze zeiden iets van een storm of zo... Dat je zou op reis gaan... en van een kind...

KRISTEL: Wel, daar wou ik 't even met jou over hebben! Het is dus niet wat je denkt.

ANNA: Maar Kristel, je hoeft je toch tegenover mij niet te verantwoorden! Ik hoorde niets...

KRISTEL: Ja maar, toch... Het was een miskraam, hoor! Echt een miskraam...

ANNA: Hoe erg!

KRISTEL: Die Roemeense...

ANNA: *(verrassend kordaat corrigerend)* Hongaarse,... Hongaarse!

KRISTEL: Jaja, die zigeunerinnen insinueerden dat ik een abortus liet uitvoeren! Maar dat was echt niet zo, hoor! Het was een miskraam.

ANNA: Dat heb ik zelfs nooit geweten. Al lang geleden?

KRISTEL: Een jaar of zeven... Ik had eigenlijk nog graag dat tweede kind gehad. Echt waar...

ANNA: We hebben het niet altijd zoals we 't zouden wensen, hé Kristel.

KRISTEL: Vooral dat kind...

ANNA: Heeft je man geholpen toen je die miskraam kreeg? Die zigeunermeisjes hadden het ook over een man, dacht ik...

KRISTEL: Neen, Anna. Mijn man is huisarts. Zijn beste vriend heeft me geholpen. Die is gynaecoloog.

ANNA: Voor je man zal 't ook een hele klap geweest zijn?

KRISTEL: Ja, maar voor een man is dat anders. Die heeft nooit gevoeld hoe... Voor jou is dat ook moeilijk te begrijpen, Anna. Jij had nooit kinderen.

ANNA: Ik kan me heel goed voorstellen hoe je als vrouw voelt dat je bevrucht wordt, lang voor je echt wéét dat je zwanger bent, Kristel.

KRISTEL: Jaa, ja dat is zo! Je wéét het gewoon, hé?!

ANNA: Ja, het is een mystiek gevoel...

KRISTEL: Was jij dan ook ooit zwanger, Anna?

ANNA: Ach, het is allemaal zo lang geleden... Ik ben al oud, Kristel. Alles vervaagt dan... Pijn slijt weg, momenten van vreugde worden herinneringen... En veel herinneringen blijven op den duur ook al achterwege...

KRISTEL: Maar kreeg jij dan ook een miskraam, Anna? Of stierf je kindje misschien?...

ANNA: Ach Kristel,... elke mens heeft zijn geschiedenis. Je kunt die toch niet herschrijven. Misschien moeten we 't verleden maar laten rusten.

KRISTEL: Maar ik kan dat zo moeilijk,... En dan die zigeunerinnen die plotseling... Ik geloof daar dus niet in, hé! Hoe kun je nou iets in mijn hand lezen?! En toch... Het was alsof iemand het hun gezegd had... Ze wisten het! Ze wisten alles, volgens mij!

ANNA: Alles?

KRISTEL: Anna, tegen jou kan ik het gerust zeggen. Jij zwijgt toch als het graf. 't Zal me misschien eens opluchten...

ANNA: Kom mee naar binnen, Kristel. Dan drinken we een kopje koffie...

KRISTEL: Neenee, ik was niet van plan lang weg te blijven. Mijn man heeft nog consultatie en daarna gaat hij visites rijden. Ik wil daartegen terug zijn...

ANNA: Vertel dan maar...

KRISTEL: (*biecht op*) Ik was zwanger, zo'n zeven jaar geleden. Mijn man werkte hard. Veel te hard. Er kwamen ook veel patiënten van buiten het dorp. Hij had geen tijd meer voor me. Maar ik was een vrouw van begin dertig, Anna. Dan wil je wel iets anders van 't leven... Op een dag, toen begon het... Door stom toeval, weet je. Meestal is 't door stom toeval... Met zijn beste vriend dan nog wel. Ik werd meteen zwanger! Eén kans op 10.000 dat het misloopt als je de pil slikt. Die éne kans viel op mij. Ik mocht mijn man niets zeggen. Hij kon ook rekenen. Hij zou weten dat het kind niet van hem was. En zijn beste vriend... Dat kon ook niet. Het kind moest weg. Zijn vriend was gynaecoloog. Het was een ingreep van niks... Maar het is een ingreep die tot vandaag nog voortduurt...

ANNA: Ik begrijp je, Kristel. Ik weet ook niet hoe die zigeunermeisjes erachter gekomen zijn. Misschien hebben ze toch een speciale gave...

KRISTEL: Daar geloof ik niet in! Als dat zo was, dan zou hier in 't dorp niemand nog veilig zijn!

ANNA: Wat bedoel je daarmee, Kristel?

KRISTEL: Je zei het toch zelf gisteren: elk huisje heeft zijn geheim waarover niet meer gesproken wordt...

ANNA: Dat is zo. En dat is maar best zo.

KRISTEL: Bovendien moest je eens weten, wat mijn man allemaal te weten komt! Mensen die hun hele leven en al hun bedgeheimen tegen hem komen opbiechten. Zo hoor je nogal wat!

ANNA: Dat doen ze toch in vertrouwen?

KRISTEL: Ja, natuurlijk! Hij heeft zijn beroepsgeheim, hé! Alleen, nou ja, aan mij vertelt hij het wel. Hij moet dat soms ook allemaal eens kwijt. Maar hij weet dat ik kan zwijgen, hé...

ANNA: (*bedenkkelijk*) Ja...

KRISTEL: Zoals de dochter van de slager. Die is thuis gaan lopen toen ze nog maar 15 was... Da's nu zo'n jaar of vier geleden, weet je nog?

ANNA: Ja, dat weten we hier allemaal. Dat was erg genoeg voor haar ouders... Maar toch ook voor dat kind...

KRISTEL: Ze is met een vriend naar de stad gaan wonen. Maar ze blijft bij mijn man komen op consultatie. Om de drie maanden laat ze zich volledig testen. Dat is nodig ook! Ze zit,... heu,... je weet wel...

ANNA: Ik hoop dat ze gelukkig is, Kristel.

KRISTEL: Jaja, dat hoop ik ook. Maar je weet wel, ze ontvangt mannen... Voor geld, hé! En haar vriend, die werkt niet. Die doet niets. Die 'beschermt' haar, dat is alles...

ANNA: Ze zal het niet gemakkelijk hebben, het meisje. Zo jong nog, en al op eigen benen...

KRISTEL: Maar ze is niet zomaar gaan lopen om bij die jongen te zijn, hoor! Neen, de slager... Hij wilde er altijd aanzitten... Hij kon die korte, dikke vingertjes van hem niet thuishouden! En zij walgde er zo van... Bij haar moeder kon ze niet terecht. Die deed alsof haar neus bloedde... Het kind móést wel gaan lopen!

ANNA: Toch heb ik ook medelijden met haar ouders. Het leven is niet altijd gemakkelijk.

KRISTEL: (*verontwaardigd*) Anna! Het lijkt er wel op alsof jij die slager nog verdedigt ook?!

ANNE: Neen, Kristel. Maar het is altijd zo gemakkelijk om te oordelen over anderen. We hebben allemaal onze kleine kantjes, onze foutjes, onze tekortkomingen...

KRISTEL: Ja, maar...

ANNE: (*benadrukt, nog net niet verwijtend*) Wij allemààl toch, Kristel?

KRISTEL: Heu...

(*Jean komt op en loopt recht naar het café dat nog gesloten is. Hij zet een stoel recht, gaat zitten en wacht tot het café open gaat.*)

KRISTEL: (*verandert van onderwerp*) Daar komt nog zo'n 'sukkelaar' aan, zie! Tien jaar dag en nacht gewerkt, nooit tijd, nooit thuis... Als je een loodgieter nodig had, moest je maanden op hem wachten... En op een dag komt hij thuis... Alles weg! Geen halve stoel stond er nog...

ANNA: Ik weet het, Kristel... Het was erg...

KRISTEL: Ja, zeg! Die z'n vrouw wilde ook wel eens iets anders dan wat geld! Nu doet ze het met veel minder, maar ze heeft tenminste een man!

ANNA: Hij is het nooit te boven kunnen komen... Arme Jean!

KRISTEL: Nee, hele dagen zit hij in 't "Voght". Ik geloof dat het de beste klant is van Gerard. En nochtans is Jean niet dom, hoor! Maar toch,... Al die alcohol doen z'n hersens en zijn lever in elk geval geen goed!

ANNA: *(roept naar de overkant, ironisch)* Zo vroeg al actief, Jean?

JEAN: Ja, Anna. *(Lachend)* Het leven kan druk zijn!

KRISTEL: De kroeg is nog niet open, hoor! 's Maandags slaapt Gerard uit. *(Met gemene knipoog)* Zal gisteravond nogal laat geweest zijn, denk ik...

JEAN: Een schande! Die zelfstandigen van tegenwoordig, die slapen maar...

ANNA: Sommigen, Jean, niet allemaal. Ik ben al bezig sinds zes uur vanmorgen!

JEAN. Tja, dat heb je met een kruidenierswinkel...

ANNA: En moet jij niet aan het werk, dan?

JEAN: Ach, vrouw... Werken... Een mens moet af en toe wel es wat doen... Anders komt er geen brood op de plank...

KRISTEL: ...of geen bier in het glas!

JEAN: Zo is dat, Anna! Maar werken is tegennatuurlijk, vind ik. Niks meer voor mij, in elk geval.

HERMAN: *(komt uit een steegje aangelopen, wild gesticulerend en luid roepend)* Ze zijn weg! Ze zijn vertrokken! De hele Molenberg is leeg! Alle woonwagens... weg!!

ANNA: Stil maar, Hermanneke, stil maar...

JEAN: Wie zijn weg, Herman? Wie?

HERMAN: *(nog steeds over zijn toeren)* De vrouwen met die oorbellen... De zizigeuners,... Ze zijn weg! Ze zijn weg!!

(Boven het café gaat een venster open. Gerard steekt zijn hoofd naar buiten en gilt in paniek:)

GERARD: Ze is weg!! Ze is weg!! Haar kamer is leeg...

JEAN: *(kijkt verveeld omhoog)* Ha patron, ben je eindelijk wakker? Kom maar snel naar beneden om te tappen, dan!

GERARD: Ze is weg, ze is weg!!

HERMAN: *(zoals een echo)* Ze zijn weg! Ze zijn weg!!

ANNA: Stil Hermanneke, stil toch! Wie is er weg, Gerard?

(Greta komt uit het andere steegje met een boodschappentas)

GRETA: Wat een kabaal hier! Iets aan de hand?

KRISTEL: *(vals)* Ha, Greta is ook wakker. 's Maandags slaapt die ook meestal iets langer...

HERMAN: Ze zijn weg!! Ze zij...

GERARD: Ze is weg!! Hoe kan dat nu?

GRETA: *(komt dichterbij)* Bedoel je Gitte, Gerard?

GERARD: Ja natuurlijk, wie anders?!

GRETA: En van wanneer dan?

GERARD: *(haalt de schouders op)*

ANNA: *(verrassend precies)* Van kwart voor middernacht...

GERARD: Wat?? Jij wist het?? Wacht!! Ik kom naar beneden!!

JEAN: Dat wordt hoog tijd! En breng een biertje voor me mee!

GRETA: *(tegen Anna)* Bedoel je dat jij weet...

KRISTEL: Ze is toch niet...?

ANNA: Ik vrees van wel...

KRISTEL: De zigeuners?

HERMAN: Ze zijn weg! Ze zijn weg!!

GERARD: *(verschijnt in de deuropening)* Bedoel je dat ze mee is met...

GRETA: Dat zat er aan te komen, Gerard. Dat kind was plukrijp. Die kon je hier in dit gat niet meer begraven houden...

GERARD: Met een zigeuner dan nog! Verdomme!! Waar is toch haar verstand?

JEAN: Welk verstand, Gerard? Dat van haar moeder? Dat van mij dus niet, hé... Ik heb het nog!

GERARD: *(over zijn toeren)* Zwijg jij! Bemoei je er niet mee! Zuipschuit!

JEAN: *(lachend)* Awel, merci... Dan houd je hem een paar jaar in leven en dan moet je dat horen...

GERARD: *(radeloos)* Die verdomde zigeuners!...

HERMAN: Ze zijn weg! Ze zijn weg!!

JEAN: En van kwart voor middernacht, nog wel!

GERARD: Hoe wist jij dat, Anna? Heb je haar gezien dan?

ANNA: Ze vertrekken altijd om kwart voor middernacht. Dat is hun bijgeloof. Zo blijven ze de weerwolven voor...

JEAN: Wat een onzin!

GERARD: Dat is ontvoering! Ik dien klacht in...

ANNA: Ze is meerderjarig, Gerard. Je moet haar leren loslaten. Of je 't nou leuk vindt of niet,... Het was haar beslissing.

GERARD: Ik dénk er niet aan!

JEAN: Daar is het al te laat voor, Gerard! En geef me nu maar snel een biertje!

GERARD: Jij... jij! Ik geef je een rammeling als je je bemoeit met mijn dochter! En jij... *(wendt zich tot Anna)* Wat weet jij nu van zigeuners? Heb je ooit al een woonwagen van binnen gezien, dan?

ANNA: *(zwijgt wijselijk)*

(De onderwijzer komt gezwind op met een krant onder de arm. Hij kijkt of het terras al open is)

ONDERWIJZER: Een zeer goede morgen deze maandagmorgen, iedereen!

ANNA: Dag Meester...

KRISTEL: *(snel)* Weet je 't al, Meester? Gitte is weg!

GRETA: Hoe kan hij dat nu weten? We hoorden het zelf pas!

KRISTEL: Ja, maar... Juist daarom!...

ONDERWIJZER: Gitte? Waar is ze naartoe dan? Boodschappen gaan doen?

GERARD: Boodschappen?! Boodschappen?! Nee, Meester, ze is ervandoor. Met die rotzigeuner! Hij heeft haar ontvoerd! Hij...

ONDERWIJZER: *(voor zichzelf)* Dat zat eraan te komen, ja... *(Tegen Gerard)* Gitte is een verstandig meisje, meneer Gerard. Ik kan het weten, ik had ze in de klas.

KRISTEL: *(vals)* Ja, je hebt ze mee opgevoed, om zo te zeggen, hé Meester?

ONDERWIJZER: Zeker, Kristel. Zeker. Je mag de opvoedkundige taak van een onderwijzer niet onderschatten.

KRISTEL: *(nog valser)* Je was bijna zoals een, heu... een vader voor haar, hé?

ONDERWIJZER: *(Negeert de allusie en richt zich tot Gerard)* Maar vertel eens, meneer Gerard, wat is er precies aan de hand dan?

GERARD: Verdomme! Die oplichter heeft haar meegenomen, Meester. Ik had haar moeten weghouden van die zigeuners... Die zigeuners...

HERMAN: Ze zijn weg! Ze zijn weg!!

ANNA: Stil, Hermanneke! Ze was verliefd op die jongen, Gerard. Dat houd je niet tegen... Dan doen jonge meisjes domme dingen. Soms toch...

JEAN: Het is waar! Ze zijn niet te vertrouwen! Zoals die ene kerel ons dat geld aftroggelde! Vroeger vertelden de mensen dat ze kleine kinderen stalen...

KRISTEL: Gitte is geen klein kind meer, Gerard!

GERARD: *(weet geen blijf met zichzelf)* Gitte? Gitte? Gittle! Godverdomme, Gittle!...

ONDERWIJZER: *(tracht de aandacht af te leiden)* Ach, dat stelen van kinderen... dat zijn toch volksverhalen, meneer Jean...

JEAN: Dat zeg jij, Meester! Mijn grootmoeder kende zo'n kind dat door zigeuners ontvoerd was. Het had een grote moedervlek. Veel

jaren later kwam er een vreemd meisje in het dorp. Die zei dat zij dat kind was. Maar haar moeder herkende haar niet meer. Ze had geen moedervlek meer. Die zigeuners konden moedervlekken verwijderen. Met een aftreksel van berenklaauw en wolfsmelk bleekten ze de huid...

HERMAN: Oeeeeehoehoeheeeeeeee... Wolven....

ANNA: Stil, Hermanneke. Er zijn geen wolven. Wolfsmelk,... dat is een plantensoort... Rustig nu maar.

GERARD: Waar zijn ze naartoe? (*Radeloos*) Herman, heb jij ze zien vertrekken? Weet jij in welke richting ze gegaan zijn?

HERMAN: Ze zijn weg! Ze zijn weg!!

GRETA: Probeer het te aanvaarden, Gerard. Ga ze niet achterna. Je zult ze toch niet inhalen. Ze zijn al tien uur geleden vertrokken. Misschien laat ze zelf nog wel iets van zich horen...

GERARD: Niet achterna? Ik moord hen uit!!

KRISTEL: Zal ik mijn man vragen dat hij je een kalmeermiddel bezorgt, Gerard?

GERARD: Kalmeermiddel? Kalmeermiddel? Ik wil niet kalm zijn! Ik wil mijn dochter terug! (*draait zich totaal onverwachts naar de onderwijzer*) Hoor je dat, Meester, mijn dochter? MIJN dochter!

ONDERWIJZER: (*verrast*) Zeker, meneer Gerard, zeker! Jouw dochter...

GRETA: (*zalvend*) Maak je nu niet zo boos, Gerard...

GERARD: Boos? Boos?! Ik ben niet boos! Neen, ik ben niet boos! Ik ben... razend! Razend, woest!...

GRETA: Laat ons nog even afwachten... Misschien...

ONDERWIJZER: (*troostend*) Een meisje zoals Gitte, komt uiteindelijk wel goed terecht, meneer Gerard.

JEAN: Zo'n vijftig jaar geleden waren ze hier ook, naar het schijnt.

GRETA: Vijftig jaar geleden?... Toen werd ik geboren,... Wie was hier dan ook, Jean?

JEAN: De zigeuners...

HERMAN: Ze zijn weg! Ze zijn weg!!

JEAN: Mijn moeder vertelde dat er toen ook een meisje van het dorp hen achterna gegaan is. Die was ook verliefd op een van hen.

KRISTEL: Van óns dorp?

JEAN: Ja. Maar ze heeft nooit willen zeggen wie het was.

ONDERWIJZER: Ik hoorde daar ook ooit over vertellen, maar weet er niets meer van dan dat...

GERARD: Vijftig jaar geleden? Anna, dat moet jij je toch nog wel herinneren?

ANNA: *(mijmerend)* Om kwart voor middernacht...

(Plots staat de imposante figuur van Janosz midden op het dorpsplein)

JANOSZ: *(met trage, diepe en beladen stem)* Sie kommt bald wieder!

GERARD: *(hoopvol)* Ho, zijn jullie hier nog?

JANOSZ: Sie kommen immer wieder!

GERARD: Hoe weet je dat ze terugkomt?

JANOSZ: *(met trieste ondertoon)* Sie kommen allen wieder! Fernweh... Zuhause...

GERARD: *(opgewonden)* Haar thuis is hier! Hiér, versta je dat?

JANOSZ: Zuhause ist überall.

GERARD: Hiér is haar thuis! Hiér hoort zij thuis!

JANOSZ: Zuhause ist nicht nur ein Lokal, sondern ein Gefühl.

JEAN: *(spottend)* Jaja, dat kan jij wel zeggen. Maar ik wéét tenminste waar ik woon.

KRISTEL: Ja hé, Jean! Jij woont op het terras, hé?

JEAN: Zeg hela, madame! Een mens mag toch wel eens een biertje drinken, zeker? De Meester komt toch ook naar hier...

KRISTEL: Ja, maar die komt om zijn krant te lezen.

JEAN: Hoja, dat is een intellectueel, wil je zeggen?

KRISTEL: Wel, heu...

GRETA: *(dubbelzinnig)* Zoals jij, he Kristel?

GERARD: Genoeg! Wat kibbelen jullie toch! Mijn dochter is ontvoerd. En jullie hebben het over mijn terras!

KRISTEL: 't Was toch ook Gitte haar terras, Gerard?

GERARD: Juist daarom! Hiér moet zij zijn! Hier, thuis!

ANNE: *(wijst naar Janosz, rustig)* Zoals hij al zei,... 'Thuis' kan overal zijn, Gerard.

JANOSZ: Zuhause ist in mijn woonwagen. Und dann spielt es überhaupt keine Rolle waar die steht.

GERARD: *(razend)* Je zoon heeft haar ontvoerd!

JANOSZ: *(triest)* Gabor? Gabor ist ein freier Artist. Ich habe keinen Sohn!

ANNA: *(scherp)* Je hebt wél een zoon, Janosz!

GRETA: *(verwonderd dat Anna hem met de naam aanspreekt)* Janosz?

KRISTEL: Waarom noem je hem Janosz, Anna?

ANNA: *(mijmerend)* Vijftig jaar geleden...

JANOSZ: Was spinnst du doch, gnädige Frau?...

(Herman gaat instinctief naar Janosz en grijpt hem stevig vast)

HERMAN: Hij is terug! Hij is terug!!

GERARD: Anna? Was jij?...

ANNA: *(zacht)* Het was dezelfde groep... ze vertoonden dezelfde kunstjes... De kip met drie poten, de hond met twee staarten, vlammen spuwen, de weddenschappen... er is niets veranderd in al die tijd... Hij was groot, getaand, met ogen zoals vuurkogels... En ik was twintig. Ik was nog nooit uit dit dorp weggeweest. Ik had buiten de oude mannen hier, nog geen enkele man zoals hij gezien. Ik viel direct voor hem. Op zondagavond om kwart voor middernacht kwam hij naar hier en gooide met een steentje tegen het raam van mijn slaapkamer. Hij kwam afscheid van me nemen. Dit dorp was te klein voor hem. De wereld was zijn thuis. Hij moest verder. Zigeunerbloed kruipt waar het niet gaan kan. Ik had mijn koffertje klaar staan en ging met hem mee. Het was ongelooflijk! De liefde bedrijven met hem, was zoals... *(Droomt weg)* Zoals zweven maar niet vasthangen, drijven en niet kunnen verdrinken,... Hij was de eerste... Maar ik kon het niet volhouden... Het overweldigde me

te zeer. In dit dorp keken de jongens naar de lantaren. Brandde hij, of brandde hij niet? Dat was de enige variatie in hun leven. Het was ook hun grootste bekommernis. (...) Janozs leerde me naar de sterren kijken. Hij toonde me sterren uit een andere Melkweg... Sterren, die alleen in mijn dromen schenen... Hoezeer ze me ook boeiden, op den duur miste ik de dorpslantaren. De lantaren op het plein. Op dít plein! En ik miste de stille eenvoud van dit dorp. Van thuis. Ik kwam terug. Mijn thuis was hier, niet in zijn woonwagen. *(Heel intiem, teder, maar zonder echt verdriet)* Zelfs al was ik... zwanger! *(Korte adempauze. Iedereen blijft stil, zwaar onder de indruk van het verhaal)* Toen Herman geboren werd, bleek hij niet normaal te zijn. In het dorp vertelden we dat hij mijn jonger broertje was. Een nakomertje van mijn ouders. Voor de mensen was hij een nakomertje, maar hij was ook verstandelijk een beetje achterop... Ik trouwde snel met de kruidenier. Mijn man wist alles. We hebben er nooit over gepraat. Hij hield van Herman zoals hij was. En hij hield ook van mij... Maar ik, ik ben Janosz nooit vergeten...

KRISTEL: Anna, wat een verhaal! *(Gehaast om het te gaan voortvertellen)* Ik moet nu dringend naar de slager!...

JANOSZ: Glaub' mir, sie kommt wieder...

GERARD: Ik hoop het! Ik hoop het! Maar als 't ook met 'een pakske' is, dan vermoord ik je, rotzigeuner!

ONDERWIJZER: Gitte is een deftig meisje, Gerard. Zo'n vaart zal 't niet lopen.

KRISTEL: *(treuzelt nog even met weg te gaan)* Wees daar maar niet bang voor, Gerard.

JEAN: Jaja, dat zeggen jullie. Maar 't is rapper gebeurd dan je denkt!

KRISTEL: Ze neemt al meer dan een jaar de pil...

GERARD: Wàààttt? Gitte?? De pil?

KRISTEL: Mijn man raadde 't haar zelf aan. Tegen pijnlijke maandstonden...

GERARD: Hoe komt het, dat ik dat niet weet?!

GRETA: Omdat je haar vader bent, Gerard. Pijnlijke maandstonden zijn vrouwenzaken. Of, die van een dokter...

GERARD: Dokter, dokter... Als er mijn Gitte iets overkomt, dan snijd ik dat dokterke de ballen af!

JEAN: *(voor zichzelf)* Amaai, mijnen rekker!

GERARD: En die zigeuner ook!

HERMAN: Hij is terug! Hij is terug!!...

ANNA: (*vertederd*) Ja, hij is terug, Hermanneke.

HERMAN: Stil, Hermanneke,... Hermanneke nu stil zijn...

JANOSZ: (*raakt Herman teder aan. Anna gaat langzaam naar Janosz toe. Die steekt de hand naar haar uit*) Zuhause... Endlich zuhause!...

(*Tableau vivant, net voor Anna tot bij Janosz is geraakt. Er klinkt weemoedige zigeunermuziek. Bij de laatste woorden begint het licht langzaam uit te faden. Doek*)

EINDE

Beste lezer,

Vergeet je niet van een korte reflectie met je oprechte mening over dit stuk, te zenden aan de auteur? Waarvoor dank.

lucvanbalberghe@gmail.com

Las je ook reeds de andere toneelwerken van Luc van Balberghe?

Avondvullers

- **Tryskyl**, tragikomedie, 3 à 4 dames + 2 heren
- **Virus**, tragikomedie, 4 dames en 2 heren
- **Wolfsmelk**, tragikomedie, 6 d. en 6 h. + evt. figuratie
- **Gekaapte violen**, tragikomedie, 4 dames en 2 heren
- **Een paard dat niet naar de zee kijkt**, familiekroniek, 1 dame en 1 heer
- **Kerst in De Stompen Hoek**, een eigentijdse *Christmas Caroll*, grote bezetting
- **Voor alles is er een tijd**, familiekroniek, verteltekst voor 5 personages
- **De verbazingwekkende carrière van Provist Alain**, tragikomische satire, min. 1 man, evt. tot 5 heren en 3 dames.
- **Gebakken Lucht**, deurenkomedie, 4 dames en 3 heren
- **Als 't maar een jongen is!**, blijspel, 8 dames en 3 heren
- **Een afdruk van lucht**, intrigekomedie, 5 dames
- **Houten tranen**, allegorische vertelling, 1 m of v

Eenakters

- **De Bank** (30'), psychologisch drama, 1 dame en 2 heren
- **De goochelaar** (60'), thriller, 2 d. en 4 h., evt. zangkwartet
- **60 dagen later...** (40'), relatiethriller, 3 dames en 1 heer
- **Sotscop** (20'), wagenspel, 3 heren en 3 dames + spreekkoor met voorzegger
- **Jonge klare** (40'), kluchtig wagenspel, 1 dame en 4 heren
- **De koning van Teuttereweuttere**, (40') kluchtig wagenspel, 13 personages met dubbelrollen, min. 3 dames en 3 heren
- **Over het graf heen**, (30'), tragikomische monoloog, 1 heer

Kindertoneel

- **Kabouter Krik is verdwenen** (100'), sprookje, 7 personen (m/v)

Vraag gratis leesbrochure aan:

luc.van.balberghe@telenet.be